

Na początku XIX w. we wsi znajdowała się karczma i folwark z zabudowaniami dworskimi
W 1921 r. wieś liczyła 58 domów i 352 mieszkańców.

4.3. Branewka Kolonia

Wieś powstała przed II wojną światową.

W 1928 roku mieszkańcy dwóch wsi: Momonty Jakubowe i Momonty Nowa Osada, z powodu niskiej wartości swojej ziemi, zawarli z ordynacją układ o zamianę posiadanych gruntów na inne. Wydzielono im grunty z folwarku Branewka, gdzie przenieśli się wraz z budynkami rok później.

W wyniku walk frontowych w 1944 roku zginęło tu kilka osób i spłonęło kilkanaście zagrod.

Dzwola

Pierwsza wzmianka pochodzi z 1245 roku i związana jest z najazdem księcia halickiego Wasylka. W 1377 roku otrzymała Dymitr z Goraja. Po 1405 roku Dzwolę przejęli Szamotulscy. Szamotulscy 1540 roku nabyli ją Górkowie, a w 1596 roku wieś kupił Jan Zamojski i włączył do swojej ordynacji.

Od ok. 1552 roku działała ruda wytapiająca żelazo oraz kuźnica. Istniał tu także młyn, a od XVIII wieku- karczma. Wojny napoleońskie, z początku XIX wieku, przyniosły wsi zniszczenia i ubytek ludności. W połowie XIX wieku powstał tu browar, który na początku XX wieku upadł. W 1915 roku na tym terenie miały miejsce walki rosyjsko- austriackie.

W okresie międzywojennym powstała tu parafia (1920 r.), straż pożarna (1926 r.) oraz Związek Strzelecki.

29. września 1939 roku oddział polski pod dowództwem płk. Władysława Płonki zaatakował niemiecki dywizjon stacjonujący we wsi.

W 1955 roku powstała we wsi gromada, a w 1973 roku gmina.

W 1958 roku zbudowano szkołę, którą rozbudowano w latach 1987- 96

4.4. Flisy

W II połowie XVIII wieku rozwinęła się osada a charakterze rolniczym. Wcześniej już od 1652 roku w tym miejscu na rzece Branew istniał młyn wodny, który prowadziła rodzina Flisów. W latach trzydziestych XIX wieku utworzono na tym terenie zwartą zabudowę, powstała wtedy również karczma i kuźnia, ale przestał pracować młyn.

Podczas II wojny światowej w pobliżu wsi, na Porytowym Wzgórzu, rozegrała się jedna z największych bitew partyzanckich w Polsce. 14 czerwca 1944 roku oddziały AL, AK i partyzantki radzieckiej (3 tys. walczących) starły się z oddziałami niemieckimi (30 tys. żołnierzy). Po całodziennej walce partyzanci zdołali wyjść z okrążenia.

W 1958 roku poległych żołnierzy przeniesiono na nowy cmentarz.

W 1959 roku we Flisach zorganizowano jednostkę OSP.

W 1974 roku w miejscu, w którym rozegrała się bitwa postawiono pomnik. Zaprojektował go B. Chromy.

4.5. Kapronie

Powstały przed 1718 rokiem jako "kopianiny w lesie".

W II połowie XVIII wieku rodzina Kaproniów prowadziła tu młyn.

W latach dwudziestych XIX wieku w wyniku regulacji gruntów utworzono w tym miejscu zwartą zabudowę.

W 1921 roku wieś liczyła 28 domów i 134 mieszkańców.

W latach 1941-42 istniał na tym terenie obóz pracy przymusowej.

W 1967 roku utworzono tu jednostkę OSP.

4.6. Kocudza

Pierwsza wzmianka pochodzi z 1377 roku, kiedy to Ludwik Węgierski nadał wieś Dymitrowi z Goraja. W 1405 roku otrzymały ją córki Dymitra w wyniku podziału dóbr. Kolejni jej właściciele to: Szamotulscy, Świdwowie, Gorkowie (1540 r.). W 1596 roku Kocudza trafiła w ręce Jana Zamojskiego i w 1601 roku została do ordynacji.

W XVII wieku miejscowość została rozbudowana o dwie nowe części: Morgi i Borek.

Na początku XIX wieku, w Kocudzy powstała gmina.

W 1915 roku w okolicach wsi miały miejsce walki rosyjsko - austriackie.

W okresie międzywojennym powstał w Kocudzy posterunek policji, szkoła, agencja pocztowa oraz straż pożarna.

We wrześniu 1939 roku wieś została spalona przez wojska niemieckie. W okresie II wojny światowej na terenie gminy działała partyzantka BCh. W lecie 1943 roku wysiedlono z terenu gminy ok. 100 osób.

Po wojnie wybudowano szkołę, przeprowadzono elektryfikację, a w 1960 roku powstało tu stałe kino.

Na początku lat '80 zbudowany został kościół, a w 1987 roku założono tu parafię.

Obecnie Kocudza podzielona jest na trzy sołectwa.

W 1582 r. areał ziemi uprawnej liczył ponad 11 łąnów

W XVII w. wieś zamieszkiwało 29 gospodarzy, był młyn i karczma

W II poł. XVIII w. istniały w Kocudzy 3 karczmy, młyn i folwark

W 1864 r. gmina liczyła 11 wsi

W poł XIX w. Kocudza Dolna liczyła 1,5 tys. Mieszkańców

W 1864 r. reforma uwłaszczyła ok. 210 gospodarzy (3,7 tys. mórg)

W 1921 r. Kocudza liczyła już 416 domów i 2,4 tys. mieszkańców (razem z Kocudzą Górną)

W 1955 r. gminę zamieniono na gromadę

4.7. Kocudza Górna

Miejscowość powstała w 1841 roku w wyniku osadzenia dwudziestu rodzin z okolicznych wsi, w szczególności z Kocudzy.

W połowie XIX wieku powstała tu karczma.

W 1897 roku wieś zamieszkiwało 118 osób.

W 1964 roku zorganizowano jednostkę OSP.

4.8. Konstantów

Wieś Konstantów powstała w 1828 roku na miejscu osady leśnej Jargiły (wzmiankowanej po raz pierwszy w 1781 r.).

Miejscowość tę nazywano początkowo Konstantynowem lub Konstantowem Górnym. W latach sześćdziesiątych XIX wieku Konstantów wszedł w skład gminy Kocudza i powiatu biłgorajskiego.

W okresie międzywojennym działała tu szkoła powszechna.

W 1956 roku powstała jednostka OSP.

W 1805 r. Jargiły zamieszkiwało 17 gospodarzy

W 1851 r. Konstantynów zamieszkiwało 32 gospodarzy

W 1921 r. Konstantów liczył 60 domów i 360 mieszkańców

4.9. Krzemień

Pierwsza wzmianka pochodzi z 1572 roku. Krzemień założony został przez rodzinę Górków. Spadkobierca Stanisława Górki- Paweł Trojanowski, w 1596 roku sprzedał Krzemień Janowi Zamojskiemu, który włączył wieś do swojej ordynacji.

Przed 1707 rokiem zabudowania wójtowskie popadły w ruinę.

Na początku XIX wieku gospodarze zajmowali się głównie uprawą żyta i owsa, hodowlą bydła, świń i owiec. W późniejszych latach XIX wieku zajmowali się również tkactwem, kowalstwem, ciesielstwem oraz garncarstwem. W okresie wojen napoleońskich wieś znacznie się wyludniła na skutek przemarszów wojsk, nieurodzaju, głodu i epidemii. Do czasu uwłaszczenia przez kilkadziesiąt lat istniała gmina i klucz krzemieński.

W 1864 roku mieszkańcy Krzemienia stali się właścicielami użytkowanej od pokoleń ziemi. W okresie międzywojennym powstała tu szkoła powszechna, straż pożarna, kółko rolnicze i Związek Strzelecki.

We wrześniu 1939 roku starły się tu oddziały polskie z wojskami radzieckimi

W 1940 roku wyodrębniło się sołectwo Krzemień II.

W 1944 roku partyzanci spalili most na rzece Branwi.

Po wojnie powstała w Krzemieniu poczta, mleczarnia, ośrodek zdrowia, wieś została zelektryfikowana.

W latach 1955- 73 Krzemień był siedzibą gromady.

W latach 1982- 83 zbudowano kościół, a w 1991 roku założono tu parafię.

Obecnie Krzemień dzieli się na dwa sołectwa.

W 1582 r. wieś posiadała 18,5 łanów kmiecych, młyn, karcznię, staw hodowlany oraz rudę

W 1626 r. włościanie krzemieńscy użytkowali już 34 półłanki i 10 ćwierci, we wsi było 3 rzemieślników i ruda

Na przestrzeni XVII w. funkcjonowało tu kilka młynów

Pod koniec XVIII w. działały we wsi dwa młyny i trzy karczmy

W 1800 r. było w krzemieniu 246 gospodarzy, którzy użytkowali 2,7 mórg pola

W wyniku uwłaszczenia 232 gospodarzy otrzymało łącznie 3745 mórg pola

W 1921 r. Krzemień liczył 370 domów i 1966 mieszkańców

4.10. Władysławów

Wieś Władysławów powstała w 1827 roku podczas regulacji gruntów na terenie dawnej osady leśnej Dychy (wzmiankowanej w 1718 r.).

Podczas powstania styczniowego działały tutaj oddziały Flisa i Prężyny.

W okresie międzywojennym powstała tu szkoła powszechna.

Podczas II wojny światowej stanowił oparcie dla oddziału NOW- AK Ojca Jana.

Wydawano tu biuletyn konspiracyjny, łąki służyły za zrzutowisko.

W poł. XIX w. miejscowość zamieszkiwało 43 gospodarzy, był młyn i karczma, później powstały dwie leśniczówki

W okresie międzywojennym wieś liczyła 72 domy i 366 mieszkańców

4.11. Zdzisławice

Wieś powstała w 1831 roku, w wyniku przeprowadzonej regulacji gruntów. Wcześniej na tym terenie była osada Bielaki (pierwsza wzmianka w 1718 r.).

W 1916 roku powstała szkoła powszechna.

W 1956 roku utworzono w Zdzisławicach jednostkę OSP.

W 1805 r. osada Bielaki liczyła 15 domów

W poł. XIX w. Zdzisławice liczyły 38 gospodarzy, była tu karczma, później powstała leśniczówka

W 1921 r. wieś liczyła już 91 domów i 456 mieszkańców

4.12. Zofianka Dolna

Została założona ok. 1818 roku, prawdopodobnie na gruntach folwarku. Początkowo nazywano ją Grądami. Nazwa Zofianka pojawiła się w latach trzydziestych XIX wieku.

W 1864 roku powstała we wsi gmina, którą po kilku latach została przeniesiona do Kawęczyna.

W kwietniu 1944 roku w rejonie wsi partyzanci zorganizowali udaną zasadzkę na oddział niemiecki.

W poł. XIX w. zamieszkiwało 13 gospodarzy

W 1921 r. Zofianka Dolna liczyła 27 domów i 199 mieszkańców

X. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

1. Kierunki polityki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego.

Obowiązująca ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym określa uwarunkowania, które mają wpływ na politykę przestrzenną gminy, którymi są:

- występowanie obiektów i terenów chronionych,
- stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i jego zagrożenia,
- ponadlokalne powiązania przyrodniczo-ekologiczne,

Najważniejszym założeniem polityki rozwoju przestrzennego gminy Dzwola jest priorytetowe traktowanie funkcjonowania środowiska przyrodniczego – jako podstawy zrównoważonego rozwoju przestrzennego gminy. Zatem nadrzędnym celem rozwoju przestrzennego gminy jest ochrona wartości przyrodniczych oraz dążenie do przywrócenia równowagi ekologicznej, a więc kształtowanie optymalnej struktury użytkowania terenów i ładu przestrzennego gminy.

Z przeprowadzonej oceny istniejących uwarunkowań przyrodniczych wynikają następujące podstawowe kierunki polityki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego:

- zachowanie, ochrona i kształtowanie gminnego systemu obszarów chronionych,
- ekologizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- ekologizacja przestrzeni osadniczej.

Ochrona i kształtowanie systemu obszarów chronionych gminy wymagają podjęcia następujących działań:

- respektowania przepisów odnoszących się do sposobu użytkowania istniejących terenów i obiektów chronionych,
- wprowadzenie do rejestru nowych użytków ekologicznych, oraz objęcie ochroną szczególnie cennych zespołów roślinnych, wyszczególnionych w niniejszym studium jako pomniki przyrody,
- eliminację istniejących źródeł zagrożeń czystości wód powierzchniowych i podziemnych w celu doprowadzenia czystości wód powierzchniowych przynajmniej do II klasy czystości. Wymaga to: odprowadzenia większości ścieków komunalnych do systemu kanalizacyjnego i oczyszczalni ścieków, wprowadzenia zakazu likwidacji rowów melioracyjnych, bieżącej konserwacji (odczyszczania

brzegów, zapewnienia drożności) rowów melioracyjnych, wprowadzenia dolesień głównie lasami mieszanymi o bogatym podszyciu leśnym pozwalającym na magazynowanie większej ilości wody, wprowadzenia zadrzewień o płytkim i rozległym systemie korzeniowym, co powoduje powstanie barier biogeochemicznych,

- pielęgnacji istniejących elementów zieleni oraz wprowadzenie nowych rodzimych elementów zieleni zwłaszcza zadrzewień i zakrzewień śródpolnych (pasy i szpalery drzew i krzewów) - spełniających także rolę wiatrochronną - usytuowanych równoległe do osi korytarzy i ciągów ekologicznych oraz wokół obniżzeń wysoczyznowych tzw. „oczek wodnych”,
- eliminacji istniejących barier ekologicznych (obszarów konfliktowych z punktu widzenia funkcjonowania środowiska (ograniczających swobodną migrację zwierząt np. budując odpowiedniej szerokości przepusty na ciekach (mostki), drogach, liniach kolejowych; w przypadku lokalizacji większych obiektów kubaturowych sytuowanie ich wzdłuż osi korytarzy i ciągów ekologicznych,
- budowa wałów przeciwpowodziowych zwłaszcza w dolinie Branwi i wpadających do niej dolin.

Ekologizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej wymaga podjęcia następujących działań:

- prowadzenie zabiegów przeciwozyjnych na gruntach ornych (zapobieganie przed erozją wodną i wietrzną) przede wszystkim przez wprowadzenie zadrzewień śródpolnych,
- wprowadzanie zalesień na gruntach ornych klas V i VI oraz nieużytkach (piaski lotne, nieczynne wyrobiska i wysypiska), które docelowo powiększać powinny istniejący system ciągów ekologicznych np. w postaci zadrzewień śródpolnych,
- wprowadzenie zadrzewień pełniących ważną funkcję w ochronie ekosystemów rolnych. Są to zadrzewienia przydrożne, przywodne, pasmowe, kępowe. Modyfikują one mikroklimat przyległych pól, zmieniając bilans cieplny i wodny krajobrazu, ograniczają migrację związków chemicznych na drodze erozji wodnej i wietrznej, ograniczają zanieczyszczenia wód gruntowych. Ze względu na duże znaczenie zieleni dla funkcjonowania systemu krajobrazu wiejskiego wskazane jest opracowanie kompleksowego programu zalesień, zadrzewień i zakrzewień o znaczeniu ekologicznym,

- wprowadzanie użytków zielonych na gruntach ornym z glebami murszastymi i czarnymi ziemiemi. Grunty te ze względu na możliwość silnych nawodnień są predysponowane do zmiany na użytki zielone,
- wprowadzanie sadów i ogrodów: ze względu na korzystne uwarunkowania glebowe na terenie gminy istnieją predyspozycje do rozwoju funkcji sadowniczo – ogrodniczych szczególnie w obrębie istniejących jednostek osadniczych oraz funkcji warzywniczych (ogrody działkowe).

Ekologizacja przestrzeni osadniczej ma przede wszystkim na celu podniesienie standardu życia mieszkańców wsi. Osiągnąć to można przez następujące działania:

- eliminację źródeł zagrożeń środowiska znajdujących się na terenach osadniczych: np. wprowadzenie ekologicznych źródeł energii (gazyfikacja) eliminujących zanieczyszczenie powietrza,
- kanalizacja wszystkich terenów osadniczych o zwartej zabudowie,
- wzbogacenie krajobrazu osadniczego zielenią (parki, zieleń izolacyjna), zwiększenie udziału powierzchni terenów zielonych (parki, ogrody przyzagrodowe, sady),
- ochrona i pielęgnacja istniejących parków wiejskich, cmentarzy zadrzewień itp.

Bardzo ważną rolę dla funkcjonowania środowiska przyrodniczego na terenie gminy odgrywają tereny leśne. Ze względu na fakt, że są to tereny będące w administracji państwowej oddziaływanie administracji samorządowej jest niewielkie. Można jedynie postulować, aby poszerzona została strefa masowego wypoczynku na terenach leśnych.

Z koniecznych do podjęcia działań ekologicznych na terenie gminy wymienić należy ponadto:

- rekultywację terenów poeksploatacyjnych.

2. Problemy ekologiczne i przyrodnicze:

- Zagrożenie dużych obszarów gminy występowaniem zjawisk erozyjnych o dużym nasileniu, dla których wymagane jest podjęcie działań zapobiegających dalszej degradacji.
- Potrzeba rozwoju gospodarczego gminy, szczególnie obszarów rolniczych przy jednoczesnym zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego wynikających z obowiązujących norm i przepisów prawnych na obszarach objętych ochroną prawną bądź przewidywanych do objęcia ochroną.

3. Kierunki polityki ochrony i kształtowania środowiska kulturowego.

3.1. Archeologia.

Zachowały się stanowiska archeologiczne wyszczególnione w rozdziale IX pkt. 3 niniejszego Studium.

Konieczne jest kontynuowanie badań w ramach AZP oraz uzupełnienie ewidencji o stanowiska odkrywane przypadkowo (głównie w trakcie prowadzenia inwestycji budowlanych). Ewentualne znaleziska należy zgłaszać do służb konserwatorskich.

Na terenach określonych w załączniku wszystkie prowadzone na terenie gminy prace ziemne muszą być uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków i powinny być prowadzone pod nadzorem archeologicznym, lub nawet powinny być poprzedzone badaniami wykopaliskowymi.

3.2. Ruralistyka.

Ochroną objęte zostały wsie o zachowanym układzie przestrzennym i zabudowie o wartościach kulturowych. Do elementów podlegających ochronie należą: układ drożny, układ przestrzenny, zabudowa kulturowa, działki siedliskowe i ich rozplanowanie, obiekty architektury monumentalnej, cmentarze zabytkowe, krzyże i kapliczki przydrożne, zabytki techniczne, skomponowane układy zieleni.

W części zachodniej gminy występuje zespół jednostek osadniczych o zwartym układzie pasmowym i przebiegu południkowym, który jest wynikiem warunków przyrodniczych tj. kierunkiem przebiegu doliny rzeki Branew.

W części środkowej i wschodniej takie miejscowości jak: Dzwola, Kocudza I, Kocudza II, kształtujące się w okresie średniowiecza na styku z obszarem Roztocza, są o układach zróżnicowanych, mających kształt owalnic, do dziś częściowo zatartych.

Pozostałe wsie w rejonie południowym to przykłady zwartych ulicówek, ukształtowanych wzdłuż krawędzi kompleksów leśnych, z zachowaną w wielu przypadkach cechą architektury regionalnej budownictwa drewnianego chałup o układzie szczytowym w stosunku do dróg.

Tendencje rozwojowe jednostek osadniczych w części centralnej gminy jak: Krzemień, Dzwola, Kocudza są również wynikiem ich położenia na szlaku komunikacyjnym o znaczeniu krajowym Janów Lubelski – Biłgoraj.

Działalność inwestycyjna nadzorowana musi być przez nadzór architektoniczny Gminy, wspomagany zaleceniami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

3.3. Zespoły i obiekty sakralne.

Kościół, kapliczki, cmentarze wszystkich wyznań (czynne i zamknięte) stanowią w gminie Dzwola główne dominanty przestrzenne. Zespół kościoła w Branwi jest wpisany do rejestru zabytków i podlegają szczególnej ochronie prawnej.

Na uwagę zasługują cmentarze grzebalne i wojenne. Cmentarz partyzancki zwany „Porytowe Wzgórze” położony w lesie obok wsi Flisy wpisany jest do rejestru zabytków i podlega ścisłej ochronie konserwatorskiej. Na obszarze tym oraz wokół niego każda działalność musi być prowadzona za pisemną zgodą WKZ, zmierzając do jego rewaloryzacji, zachowania zespołu i jego strukturalnych elementów dla przyszłych pokoleń.

3.4. Obiekty architektury i budownictwa.

Zabudowa drewniana mieszkalna i gospodarcza, stanowiła i stanowi o charakterze wsi lubelskiej. Posiada własne, lokalne odmiany. Winna być zachowana i stanowić inspirację dla architektów tworzących współczesne oblicze wsi polskiej.

4. Ogólne wytyczne do ochrony wartości gminy.

Zachowanie i utrzymanie charakteru całej substancji zabytkowej budownictwa mieszkaniowego i zagrodowego w procesie przekształcania wsi polskiej, związanego ze zmianą jej podstawowych funkcji, jest trudna do wykonania.

Malownicze zakątki starych domostw i walących się stodoł nie mogą wytrzymać próby czasu i sprostać nowym wymaganiom mieszkańców. Stąd konieczność:

- wyboru obiektów o najwyższych wartościach zabytkowych, które powinny być oddane pod opiekę konserwatorską i pozostawione w stanie niezmiennym.
- ścisłego przestrzegania rygorów dotyczących skali i charakteru nowo wznoszonych obiektów.

Dążąc do utrzymania tradycyjnej zwartości tkanki budowlanej wsi i przeciwstawiając tendencjom powstania budownictwa bezstylowego należy:

- w pierwszej kolejności wprowadzić zabudowę w rezerwy terenowe już istniejących zespołów jako uzupełnienie i wymianę substancji budowlanej, dopiero w następnej fazie wykorzystywać obszary wolne, przeznaczone na rozwój wsi,
- wstrzymać narastające lawinowo rozprzestrzenianie się budownictwa rozproszonego,
- przy zagospodarowywaniu terenów wolnych przyjąć taką kolejność tworzenia nowych zespołów, aby utrzymać zwartość przestrzenną z zabudową istniejącą, by nie powstawały oderwane grupy czy jednostki osadnicze.

5. Strefy ochrony konserwatorskiej.

5.1. Strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej.

Strefa ta obejmuje najwartościowsze obiekty zabytkowe gminy, wyróżniające się stanem zachowania. Są to: zespół kościoła w Branwi oraz cmentarz partyzancki zwany „Porytowe Wzgórze” położony w lesie obok wsi Flisy.

W strefie tej postulatory konserwatorskie mają pierwszeństwo nad innymi.

W strefie tej:

należy zachować istniejące obiekty o cechach zabytkowych: obiekty architektury, układy zieleni, układy wodne, sieć dróg, zarówno pod względem ich przebiegu jak i przekroju, z zachowaniem dawnych linii rozgraniczających, linii i wysokości zabudowy.

Wszelka działalność w obrębie strefy wymaga pisemnej zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

5.2. Strefa pośredniej ochrony konserwatorskiej.

Strefa ta obejmuje obiekty figurujące w ewidencji dóbr kultury gminy Dzwola.

Wszelkie zamierzenia dotyczące zagospodarowania tej strefy należy uzgadniać z WO SOZ w trakcie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5.3. Strefa ochrony widokowej.

Strefą tą należy objąć widoki na obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz obszary ochrony pośredniej.

5.4. Strefa ochrony archeologicznej.

Nie przewiduje się wyłączeń spod zabudowy obszarów potencjalnej eksploracji archeologicznej. Proponuje się jedynie rozszerzenie rozpoznania archeologicznego na tereny, gdzie mogą się znajdować relikty pierwotnych faz osadniczych.

Strefą tą należy objąć wydzielone tereny stanowisk archeologicznych wyszczególnionych w rozdziale IX pkt. 3 niniejszego Studium i zaznaczonych na rysunku Studium.

6. Problemy środowiska kulturowego.

- konieczność zachowania wybitnych zasobów kulturowych objętych ochroną prawną (ustanowione strefy ochrony konserwatorskiej), przy jednoczesnym zagrożeniu wynikającym z:
 - zachodzących przekształceń struktury funkcjonalno – przestrzennej obszarów wiejskich,

- niekorzystnych tendencje w przekształcaniu zabudowy wsi,
- obecnie małej wartości użytkowej i technicznej wielu cennych obiektów zabytkowych powodujące przekształcenie tych obiektów bez zachowania wymogów wynikających z ich ochrony;
- brak i mała atrakcyjność przestrzeni publicznej, która stanowiłaby podstawy dla kształtowania wizerunku poszczególnych wsi.

7. Funkcje gminy.

Ustala się następujące funkcje gminy:

a) Funkcja podstawowa:

- rolnictwo – w oparciu o optymalne wykorzystanie walorów rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- turystyczno – wypoczynkowa – przy ścisłej ochronie walorów przyrodniczych.

b) Funkcja uzupełniająca:

- usługowa – zaspokajanie podstawowych potrzeb ludności,
- leśnictwo.

c) Funkcja dodatkowa:

- działalność gospodarcza.

8. Hierarchia sieci osadniczej gminy.

Na terenie gminy wykształciła się trzy stopniowa hierarchia sieci osadniczej:

- lokalny ośrodek gminny: Dzwola,
- ośrodek wspomagający ośrodek gminny: Kocudza I i Krzemień I,
- wsie podstawowe: pozostałe.

9. Struktura funkcjonalno – przestrzenna – ustalenia realizacyjne.

9.1. Strefy polityki przestrzennej.

Istniejące uwarunkowania geomorfologiczne, przyrodnicze, kulturowe, gospodarczo techniczne i społeczne sugerują podział gminy na strefy, gdzie założono zróżnicowaną politykę przestrzenną i kierunki rozwoju.

9.1.1. OBSZARY ROLNICZO-OSADNICZE – oznaczone literami „RO” i linią ciągłą żółtą.

W zakresie osadnictwa na tym obszarze (obejmują wszystkie sołectwa) zakłada się:

- a) dla terenów położonych w granicach zabudowy wsi oraz istniejących terenów zainwestowanych położonych poza granicami:
- adaptację istniejącej zabudowy siedliskowej i mieszkaniowej z dopuszczeniem jej uzupełnienia, wymiany, przebudowy i rozbudowy,
 - rozwój mieszkalnictwa, usług i przemysłu na terenach wskazanych do zainwestowania,
 - wyposażenie terenów w niezbędne urządzenia z zakresu infrastruktury technicznej w tym szczególnie uporządkowanie gospodarki ściekowej.
- b) na terenach rolnych:
- ograniczenie lokalizowania zabudowy nie związanej z rolniczym użytkowaniem (jednorodzinnej, usługowej itp.), szczególnie na obszarze chronionej rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - lokalizowanie nowych siedlisk w przypadkach ekonomicznie uzasadnionych,
 - prowadzenie gospodarki rolnej z zachowaniem istniejących uwarunkowań przyrodniczych, w tym ograniczeń wynikających z ochrony istniejących ciągów ekologicznych,
 - przekształcenie i przebudowa istniejącej zabudowy siedliskowej celem dostosowania do agroturystyki,
 - prowadzenie gospodarki rolnej z zachowaniem uwarunkowań przyrodniczych i fizjograficznych.

9.1.2. OBSZARY TURYSTYCZNO – REKREACYJNE – oznaczone literami „UT” i linią ciągłą czerwoną.

Wyznacza się tereny rolniczo-rekreacyjne w sąsiedztwie kompleksu Lasów Janowskich.

Dla wyznaczonego obszaru ustala się lokalizację usług i mieszkalnictwa letniskowego:

- a) w zakresie mieszkalnictwa dla tego obszaru zakłada się:
- rozwój zabudowy mieszkaniowej i usług nastawionych na obsługę rolniczej i turystyczno-wypoczynkowej funkcji,
 - porządkowanie, wymianę i przekształcenie istniejącej zabudowy siedliskowej dla stworzenia bazy wypoczynku agroturystycznego,
 - wyposażenie w niezbędne urządzenia z zakresu infrastruktury technicznej w tym szczególnie gospodarki ściekowej.

- b) w zakresie gospodarowania rolniczą przestrzenią produkcyjną, zakłada się:
- prowadzenie gospodarki rolnej z zachowaniem istniejących uwarunkowań przyrodniczych z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z:
 - położenia części obszaru w granicach Parku Krajobrazowego i jego otuliny oraz obszaru chronionego krajobrazu,
 - ochrony występujących korytarzy ekologicznych o znaczeniu krajowym i lokalnym,
 - wykorzystania istniejących urządzeń rekreacyjno – wypoczynkowych.

9.1.3. OBSZARY ROLNICZE – oznaczone literami „RP” i powierzchnią białą.

Strefa rolnicza – stanowi podstawowy element struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Dzwola. Obejmuje ona grunty orne, sady, łąki, pastwiska, zakrzewienia śródpolne, urządzenia melioracyjne, drogi dojazdowe do gruntów itp. co stanowi około 40 % powierzchni gminy.

Strefa ta charakteryzuje się rozległymi obszarami użytków rolnych o średniej bonitacji gleb, małą ilością zadrzewień i zakrzewień oraz wód powierzchniowych. Minimalna lesistość na terenach rolniczych stwarza dogodne warunki do intensyfikacji produkcji rolnej. W strefie rolniczej (obok leśnej) odporność środowiska na degradację jest podstawowym wskaźnikiem określającym skalę ingerencji przekształceń antropogenicznych bez szkody dla środowiska. Zasadniczymi elementami w stosunku do których określa się ich odporność są: pedosfera, biosfera i hydrosfera.

Odporność pedosfery: – biorąc pod uwagę odporność gleb na degradację – należy zwrócić uwagę na właściwe i racjonalne przejmowanie gruntów dla potrzeb inwestycji kubaturowych oraz zagrożenia chemicznego i mechanicznego, a także erozję gleb.

Odporność biosfery: – głównym czynnikiem obniżającym odporność szaty roślinnej są między innymi: fizyczne czynniki – zatrucia środowiska oraz użytkowanie rekreacyjne.

Odporność hydrosfery: – jest określona w stosunku do wód powierzchniowych i podziemnych.

Należy zwrócić szczególną uwagę na likwidację zrzutów ścieków i ognisk zagrożeń wynikających z technologii – zwłaszcza w miejscowościach w dolinie rzeki Branew i Rakowa.

Wysoko towarowe rolnictwo w odniesieniu do ułamnej struktury agrosystemu powoduje naruszenie równowagi biologicznej przez:

- postępujące osuszanie i stepowienie krajobrazu,
- zmianę warunków klimatycznych,
- nadmierne zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych,

- stopniowe zanikanie fauny (ssaków, owadów, ptaków i płazów) na terenie gminy.

W celu prawidłowego działania ekosystemu i eliminowania zjawisk negatywnych należy dążyć do kompleksowego przekształcenia krajobrazu rolniczego przez stopniowe wprowadzenie mozaikowej struktury wzbogacając i zwiększając system zbiorników wodnych (program małej retencji) oraz zalesienie, zadrzewianie, zakrzaczenia śródpolne, wzdłuż dróg i cieków wodnych.

Należy dążyć do racjonalnej gospodarki użytkami rolnymi, między innymi przez:

- przeznaczenie najniższych klas bonitacyjnych oraz gleby zdegradowane i nieużytki pod zalesienia lub cele ekologiczne,
- wapnowanie gleb zakwaszonych w celu plonotwórczym i ekologicznym,
- przeznaczenie części gruntów użytkowanych płuźnie na trwałe użytki zielone w dolinach rzecznych i obniżeń terenu, co ma uzasadnienie gospodarcze, ekologiczne, klimatyczne i krajobrazowe,
- stosowanie technologii przyjaznych środowisku – nawożenie konwencjonalne, mineralne i chemiczne środki ochrony,
- wprowadzenie większej liczby gospodarstw specjalistycznych: produkcja kwalifikowanych zbóż, na terenach o glebach słabych i większej ilości użytków zielonych – chów zwierząt np. bydło opasowe, trzoda chlewna i drób,
- prowadzenie upraw roślin intensywnych: jagodowych, warzyw, drzew i krzewów ozdobnych przez gospodarstwa mniejsze obszarowo.

Ustalenia w zakresie:

a) osadnictwa – w stosunku do istniejącej zabudowy kolonijnej:

- adaptację istniejącej zabudowy siedliskowej i mieszkalnictwa z dopuszczeniem jej uzupełnienia, wymiany, przebudowy i rozbudowy,
- lokalizowanie nowych siedlisk tylko w przypadkach ekonomicznie uzasadnionych (z wyłączeniem terenów specjalnych - chronionych),
- przekształcenie i przebudowa istniejącej zabudowy siedliskowej celem dostosowania do agroturystyki.

b) gospodarowania rolniczą przestrzenią produkcyjną:

- prowadzenie gospodarki rolnej z zachowaniem istniejących uwarunkowań przyrodniczych z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z:
 - położenia części obszaru w granicach obszaru chronionego krajobrazu oraz Parku Krajobrazowego i jego otuliny,
 - ochrony występujących korytarzy ekologicznych o znaczeniu krajowym i lokalnym.

9.1.4. TERENY LEŚNE – oznaczone literą „L” i linia ciągła zieloną (obejmująca lasy istniejące i dolesienia).

Tereny zdefiniowane jako tereny leśne reprezentują biosferę: szatę roślinną i świat zwierząt.

Szata roślinna – element krajobrazu, czynnik ekologiczny – reprezentowana jest przez: lasy, zalesienia, zadrzewienia przydrożne, zielen parkową i przydomową – ozdobną i użytkową. Lasy i zadrzewienia w granicach gminy zajmują 54,6 % powierzchni. Zwarty obszar lasów znajduje się w południowej części gminy.

Ustalenia realizacyjne dla terenów leśnych:

- a) priorytetowe traktowanie lasów jako czynnika równowagi ekologicznej,
- b) prowadzenie polityki zalesień najłagodniejszych gruntów zwłaszcza w strefach przyleśnych,
- c) kształtowanie granicy lasów, mających na celu wyrównanie na styku las-pole, zaś na styku las-łąka kształtowanie enklaw niezalesionych i polan – zalecane jest wykonanie specjalistycznego opracowania na etapie planu zagospodarowania przestrzennego,
- d) ochronę:
 - drzew przydrożnych oraz zadrzewień w dolinie łąk,
 - lasów przed zmianą sposobu ich użytkowania,
 - użytków zielonych i zalesień przed przekształceniem w pola uprawne,
 - ochronę pomników przyrody.
- e) lokalizacja osadnictwa na terenach leśnych tylko w wyjątkowych (ekonomicznie uzasadnionych) przypadkach z uwzględnieniem warunków przyrodniczych. Jedynie istniejącą zabudowę należy adaptować z możliwością rozbudowy.

9.1.5. ŁĄKI I PASTWISKA – oznaczone jasno zieloną szrafurą.

Łąki i pastwiska zajmują 10 % powierzchni gminy. Większe kompleksy łąk i pastwisk znajdują się w dolinie rzeki Branew i Rakowa, w sołectwach: Kocudza II.

9.1.6. WODY OTWARTE – POWIERZCHNIOWE – oznaczone jasno niebieską szrafurą i literą „W” oraz RZEKI – oznaczone niebieską linią.

Główną rzeką jest Branew z rzeką Branewką Górną oraz Rakowa z rzeką Dzwolą oraz rzeka Trzebensch, płynąca przez obszar w zachodniej części gminy i rzeka Czartosowa. Są to dopływy Bukowej. Kompleks stawów znajduje się w Dzwoli.

Hydrosfera jako integralna część rolniczej przestrzeni stanowi w aspekcie problematyki zagospodarowania terenu istotny czynnik form krajobrazowych w stosunku do wód powierzchniowych zaś w stosunku do wód podziemnych stanowi wartość zasobów

komunalnych.

Biorąc pod uwagę ochronę wód powierzchniowych należy zauważyć, że i odporność na zanieczyszczenia zależy od:

- wielkości przepływu w istniejących ciekach wodnych,
- możliwości natlenienia wód płynących, a więc zależne od ich zmeandrowania.

Odporność wód podziemnych określona jest:

- zasobnością poziomów wodonośnych,
- głębokością ich posadowienia,
- stopniem przepuszczalności warstwy suchej,
- intensywnością ruchu tych wód.

Wnioskami do właściwej gospodarki przestrzennej gminy będzie:

- poprawa stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych przez eliminowanie zrzutów ścieków przez skorelowanie procesu wodociągowania z budową kanalizacji sanitarnej zbiorczej dla zwartej zabudowy i indywidualnej dla zabudowy rozproszonej,
- sukcesywne likwidowanie źródeł zagrożeń zanieczyszczenia ścieków komunalnych z układu osadniczego i z gospodarstw rolnych.

9.1.7. ZBIORNIKI RETENCYJNE – oznaczone jasno niebieską szrafurą i literami „WW”.

Zbiornik retencyjny „Białe Błoto” o pow. 68 ha projektowany jest na rzece Rakowa na gruntach wsi Zdzisławice i Kapronie. Zbiornik służyć będzie do poprawy lokalnych warunków wodnych z dopuszczeniem funkcji rekreacyjnej i wędkarsko-rybackiej, jak również do celów przeciwpożarowych z wykluczeniem możliwości pobierania wody do oprysków sprzętu ochrony roślin w zbiorniku i jego obrębie. Projekt techniczny zbiornika jak również zagospodarowanie wskazanych terenów gospodarki wodnej wymaga zachowania warunków określonych przepisami szczególnymi.

9.1.8. OBSZARY ZORGANIZOWANEJ DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ – oznaczone literą „G” i linią ciągłą różową.

Pod lokalizację zakładów usługowo-produkcyjnych wyznacza się teren położony przy drodze krajowej Nr 74 na gruntach wsi Konstantów.

9.1.9. TERENY SPECJALNE: OBRONY CYWILNEJ – oznaczone literami „OC” i linią ciągłą pomarańczową.

Pod lokalizację inwestycji związanych z obronnością wskazuje się teren położony

przy drodze krajowej Nr 74 na gruntach wsi Konstantów.

9.1.10. OBSZARY, DLA KTÓRYCH SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU JEST OBOWIĄZKOWE – oznaczono je literami „PM” i linią błękitną przerywaną.

Analizując priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego gminy sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wymaga teren miejscowości Dzwola.

9.2. STREFY REALIZACJI INWESTYCJI:

9.2.1. OBSZARÓW MIESZKANIOWYCH Z USŁUGAMI – oznaczone kolorem żółtym: obwódka ze szrafurą.

Tereny obejmują istniejące zainwestowane osadniczo-rolnicze z usługami, dla których ustala się:

- adaptację istniejącej zabudowy z dopuszczeniem jej uzupełnienia, wymiany, przebudowy i rozbudowy,
- tworzenie nowych siedlisk o funkcji mieszkalnej, rolniczej i usługowo-rolniczej,
- możliwość zmiany sposobu użytkowania z funkcji mieszkalnej na usługową i produkcyjną i odwrotnie,
- możliwość tworzenia gospodarstw agroturystycznych.

9.2.2. PRZEMYSŁU I SKŁADÓW – oznaczone kolorem brązowym: literą „P” z linią ciągłą.

Adaptuje się istniejące zakłady przemysłowo-składowe z możliwością:

- rozbudowy, przebudowy i wymiany,
- zmiany funkcji użytkowania.

Zaleca się szczególnie:

- prowadzenie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej w aspekcie ochrony środowiska,
- racjonalne wykorzystanie terenu pod produkcję i składy,
- prowadzenie właściwej gospodarki odpadami,
- ustalenie stref uciążliwości poszczególnych zakładów produkcyjnych.

9.2.3. POWIERZCHNIOWEJ EKSPLOATACJI SUROWCÓW NATURALNYCH – oznaczonej kolorem jasno brązowym: literami „PE” i linią ciągłą.

W obrębie gminy powierzchniowa eksploatacja kruszyw naturalnych występuje w sołectwach: Dzwola, Kocudza.

Eksploatacja kruszyw jest jedną z wielu form aktywizacji gminy, ale winna odbywać się z poszanowaniem praw środowiska i jego walorów krajobrazowych.

Gospodarowanie zasobami kruszyw naturalnych winno uwzględniać:

- leśną rekultywację złóż wyeksploatowanych,
- rygory ochronne strefy biotycznej i wód podziemnych – w stosunku do złóż obecnie nieudokumentowanych.

Ponadto należy przeciwdziałać eksploatacji torfów, gdyż poważnie destabilizuje ona stosunki wodne, tak podziemne jak i gruntowe.

Eksploatacja surowców mineralnych wymaga uzyskania koncesji.

Obszary udokumentowanych złóż naturalnych wykluczone są z zagospodarowania – stosownie do ustawy o ochronie środowiska.

9.2.4. OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW – oznaczone kolorem czerwonym: literami „NO” i linią ciągłą.

Na terenie gminy pod projektowaną oczyszczalnię ścieków rezerwowane są tereny w Dzwoli, Zdzisławicach i Krzemieniu II.

Oczyszczalnia w Krzemieniu II obsługiwałaby tereny zachodnie gminy. Tereny wschodnie gminy obsługiwałaby oczyszczalnia zlokalizowana w Zdzisławicach, a tereny centralne oczyszczalnia w Dzwoli.

Do czasu wybudowania systemu kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków oraz na terenach nie skanalizowanych ścieki są odprowadzane do przydomowych zbiorników lub przydomowych biologicznych oczyszczalni.

9.2.5. TERENY ISTNIEJĄCYCH CMENTARZY I USŁUG:

- cmentarzy (kolor zielony + „+”),
- usług oświaty (UO + linia ciągła czerwona),
- usług kultury (UK + linia ciągła czerwona),
- usługi zdrowia (UZ + linia ciągła czerwona),
- handel detaliczny (UH + linia ciągła czerwona),
- usługi sportu i rekreacji (US + linia ciągła czerwona),
- tereny administracji (UA + linia ciągła czerwona),
- tereny zieleni urządzonej (ZP + linia ciągła czerwona),
- usługi inne (UI + linia ciągła czerwona),
- usługi turystyki (UT + linia ciągła czerwona),
- usługi rolnictwa (UR + linia ciągła czerwona),

- tereny obsługi komunikacji (KS + linia ciągła czerwona),
- tereny usług gastronomii (UG + linia ciągła czerwona),
- tereny urządzeń obsługi gospodarki leśnej (RUL + linia ciągła czerwona),
- tereny składów i magazynów (PS + linia ciągła czerwona),
- tereny usług nieuciążliwych (U + linia ciągła czerwona),

Wymienione tereny zostały pokazane w granicach istniejącego stanu zainwestowania.

a) **Cmentarze** – jako miejsca pamięci i pomniki historii podlegają bezwzględnej ochronie.

Na terenie cmentarzy obowiązuje zakaz wycinania drzew, usuwania nagrobków pochodzących sprzed 1945 roku, rozbiórki ogrodzeń murowanych oraz remontów – wszelkie poczynania w obrębie i sąsiedztwie tych terenów należy uzgodnić z WKZ. Lokalizacja inwestycji w obrębie cmentarzy winna być uzgodniona z Państwowym Inspektorem Sanitarnym.

b) W stosunku do terenów **usług oświaty, kultury, usług zdrowia, usług sportu, usług handlu, rzemiosła usługowego, terenów administracji, oraz urządzeń usługowych rolnictwa i leśnictwa** zakłada się:

- adaptację istniejącej zabudowy z dopuszczeniem jej uzupełnienia, wymiany, przebudowy i rozbudowy wraz z możliwością zmiany sposobu użytkowania,
- tereny położone w obrębie stref konserwatorskich podlegają rygorom wynikającym z ustawy o ochronie dóbr kultury, tj. wszelkie działania należy uzgodnić z WKZ – dotyczy to również zmiany sposobu użytkowania.

9.3. UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI:

9.3.1. UKŁAD DROGOWY – funkcjonuje w oparciu o następujące kategorie dróg:

- **droga krajowa oznaczona linią grubą czerwoną:** Nr 74 – zapewniająca połączenie w obszarze rejonu, województwa oraz między powiatami,
- **drogi powiatowe oznaczone linią średnią czarną** – zapewniające połączenie między powiatami i gminami i wewnątrz gminy,
- **drogi gminne oznaczone linią cienką czarną** – zapewniające powiązania lokalne wewnątrz gminy.

Uzupełnieniem dróg gminnych będą istniejące drogi wiejskie – drogi wewnętrzne zapewniające dojazd do pól, które w „Studium” nie są wykazane.

W ramach przewidzianego ruchu turystycznego w „Studium” wydzielono trasy: rowerowe, piesze i jazdy konnej: poza jezdniami wymienionych dróg krajowych i powiatowych.

Na drogach gminnych i wewnętrznych zakłada się, że będzie odbywał się ruch rowerowy i pieszy, łącznie z ruchem kołowym.

Dla poszczególnych kategorii dróg należy zabezpieczyć parametry techniczne i szerokości pasów drogowych określonych w Rozporządzeniu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43 z dnia 14 maja 1999 r.)

Dla obszaru gminy komunikacją zbiorową będzie sieć linii autobusowych oraz minibusów. Zapleczem motoryzacji jest sieć stacji paliw i warsztatów naprawczych jak również zakłada się ich dalszą budowę w miarę wystąpienia potrzeb.

Ustalenia realizacyjne:

– **droga krajowa** – droga krajowa nr 74: Sulejów – Żarnów – Ruda Maleniecka – Kielce – Łągów – Opatów – Ożarów – Annopol – Kraśnik – Janów lubelski – Frampol – Gorajec – Szczepieszyn – Zamość – Hrubieszów – Zosin – Granica Państwa – klasa drogi G (główna), docelowo podniesienie parametrów do klasy GP (główna ruchu przyspieszonego).

Na terenie gminy Dzwola przebieg drogi krajowej Nr 74 proponuje się w dwóch wariantach:

- po istniejącym przebiegu – podniesienie parametrów istniejącej drogi do warunków drogi klasy GP,
- po trasie obwodnicy miejscowości Dzwola – budowa nowego odcinka drogi klasy GP po przebiegu omijającym obszar zainwestowania miejscowości Dzwola.

Na terenie gminy Dzwola zlokalizowany jest również początkowy odcinek projektowanej obwodnicy miejscowości Frampol.

Szerokości rezerwowanych pasów drogowych (w liniach rozgraniczających – regulacyjnych) umożliwiać powinny budowę (modernizację) w/w dróg w pełnych parametrach technicznych wymaganych dla odpowiedniej klasy wraz z budową węzłów, skrzyżowań i przejazdów drogowych, realizację dróg zbiorczych (towarzyszących) przy drogach o ograniczonej dostępności (drogi klasy GP i S), budowę ciągów ruchu pieszego poza koroną drogi w terenach zabudowy oraz wykonanie optymalnego systemu odwodnienia dróg obejmującego także urządzenia służące odprowadzeniu wód z pasa drogowego.

Nieprzekraczalne minimalne odległości obiektów budowlanych od dróg publicznych przyjąć należy zgodnie z obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego gminy lecz nie mniejsze niż określone w art. 43 pkt 1 Ustawy o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r. (Dz. U. Nr 71 z 2001 r. poz. 838 – z późn. zm.).

Nowo wznoszone w sąsiedztwie dróg krajowych budynki mieszkalne i przeznaczone na pobyt ludzi winny spełniać wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury

z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690 – z późn. zm.).

Obiekty te powinny być wznoszone poza zasięgiem uciążliwości powodowanych ruchem drogowym odbywającym się po drogach krajowych.

Zalecane – zgodnie z Wytycznymi Projektowania Dróg I i II klasy technicznej WPD-1 i Wytycznymi Projektowania Dróg III, IV i V klasy technicznej WPD-2 (wprowadzonymi do stosowania zarządzeniem Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych Nr 5/95 z dnia 31 marca 1995 r.) – minimalne odległości budynków mieszkalnych i przeznaczonych na pobyt ludzi, od zewnętrznej krawędzi jezdni – zapewniające niezbędną ochronę osób w nich zamieszkujących przed uciążliwościami powodowanymi przez ruch drogowy – wynoszą:

a) dla dróg krajowych międzyregionalnych (GP):

- 50 m dla budynków jednokondygnacyjnych,
- 70 m dla budynków wielokondygnacyjnych,
- 200 m dla budynków szpitali, sanatoriów i innych wymagających szczególnej ochrony.

Znaczne obciążenie ruchem (zwłaszcza ciężkim o charakterze tranzytowym) drogi krajowej Nr 74 powoduje, że lokalizowanie nowych obiektów budowlanych w granicach istniejących terenów budowlanych położonych w jej sąsiedztwie winno odbywać się z zachowaniem (jako minimum) odległości jw.

Wnosi się ponadto o nie lokalizowanie nowej zabudowy – w szczególności przeznaczonej na pobyt ludzi – na obszarach wzdłuż drogi krajowej oraz wzdłuż rezerwy terenu przeznaczonego pod realizację obwodnicy m. Dzwola w ciągu drogi krajowej Nr 74.

Dostępność drogi Nr 74 oraz jej powiązania z drogami niższych kategorii winny odpowiadać warunkom określonym w wyżej wymienionym Rozporządzeniu MTiGM.

Z uwagi na znaczne obciążenie drogi Nr 74 ruchem ciężkim, o charakterze tranzytowym, międzynarodowym, zachodzi konieczność zapewnienia płynności ruchu pojazdów i zachowania odpowiednich warunków bezpieczeństwa ruchu na w/w drodze poprzez stopniowe ograniczanie jej dostępności dla ruchu lokalnego tj. m. in. realizację obsługi komunikacyjnej terenów przeznaczanych w planie zagospodarowania przestrzennego gminy dla wszelkiego rodzaju działalności inwestycyjnej w oparciu o lokalne, gminne lub wewnętrzne układy komunikacyjne obsługujące te tereny lub sieć gminnych dróg zbiorczych usytuowanych w pasie wyznaczonym liniami rozgraniczającymi drogi krajowej (w tym przypadku konieczne jest rezerwowanie odpowiednio szerszego pasa) lub poza tym pasem.

Lokalizacja nowych stacji paliw, w tym stacji gazowych jest możliwa po spełnieniu warunków Rozporządzenia MTiGM z 02.03 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim

powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (§ 123.2) oraz Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie.

Ewentualne włączenia do drogi Nr 74 dla wszelkich terenów sąsiadujących z tą drogą realizować należy wyłącznie na warunkach uzgodnionych uprzednio z zarządcą drogi tj. GDDKiA O/Lublin – przed wydaniem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Urząd Gminy przed wydaniem decyzji administracyjnej ma obowiązek uzgodnić z GDDKiA Oddział w Lublinie wszelkie sprawy obejmujące zasady:

- podziału lub scaleń gruntów,
- realizacji inwestycji będącej przedmiotem postępowania administracyjnego, w tym: obiektów kubaturowych, obiektów i urządzeń komunikacji oraz obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej i uzbrojenia terenu,

na terenach sąsiadujących z drogami krajowymi, w liniach rozgraniczających dróg krajowych oraz w odniesieniu do inwestycji przecinających pasy drogowe dróg krajowych oraz inwestycji sąsiadujących rezerwami terenu przeznaczonymi pod drogi krajowe lub przecinających te rezerwy, w zakresie obejmującym:

- sytuowanie obiektów budowlanych w stosunku do elementów drogi krajowej,
- warunki obsługi komunikacyjnej inwestycji (terenu), w tym możliwości realizacji nowego lub przebudowy istniejącego włączenia do drogi krajowej,
- wpływ inwestycji na stosunki wodne w tym rejonie ze szczególnym uwzględnieniem warunków odwodnienia pasa drogowego.

Szerokość minimalna ulicy w liniach rozgraniczających wynosi:

kategoria	o przekroju jednojezdniowym	o przekroju dwujezdniowym
GP	30 m	40 m ÷ 50 m
G	25 m	35 m ÷ 45 m

Szerokość min. drogi w liniach rozgraniczających poza terenem zabudowy i na terenach nie przeznaczonych pod zabudowę wynosi:

kategoria	o przekroju jednojezdniowym	o przekroju dwujezdniowym
GP	25 m	35 m ÷ 45 m
G	25 m	35 m

Drogi powiatowe:

- klasy „Z” o szerokości w liniach rozgraniczających 20 m.
- klasy „L” o szerokości w liniach rozgraniczających w terenie zabudowanym 12 m, poza terenem zabudowy 15 m.

Minimalna odległość obiektów budowlanych od zewnętrznej krawędzi jezdni dla dróg powiatowych wynosi:

- w terenie zabudowanym – 8 m,
- poza terenem zabudowy – 20 m,

Drogi gminne – klasy „L” o szerokości w liniach rozgraniczających w terenie zabudowanym 12 m, poza terenem zabudowy 15 m.

- przednia linia zabudowy na terenie zabudowy min. 6 m od zewnętrznej krawędzi jezdni,
- poza terenem zabudowanym 15 m od zewnętrznej krawędzi jezdni.

Ponadto zaleca się, aby ciągi komunikacyjne uzupełnić strefami zieleni o zróżnicowanych gatunkach celem ochrony przed hałasem.

Warunki techniczne jakim powinny odpowiadać drogi publiczne określają również zasady ochrony środowiska przed uciążliwościami drogi i ruchu drogowego, ponadto zagadnienia te są regulowane w ustawach o ochronie środowiska, rozporządzeniach i P.N. – a w szczególności:

- prawo budowlane,
- ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym, a w szczególności jej zapisy ograniczające prawo gospodarowania terenami ze względu na ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- ustawa o ochronie i kształtowaniu środowiska, a w szczególności przepis, zobowiązujący uczestników procesu inwestycyjnego do uwzględnienia w działalności inwestycyjnej wymagań ochrony środowiska oraz zapewnienia stosowania w budownictwie użyteczności publicznej materiałów i elementów zgodnych z wymaganiami ochrony środowiska.

Zakres badań i ocen związanych z oddziaływaniem projektowanej drogi na środowisko (§ 175) określono:

- dla dróg klasy A i S w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w sprawie rodzaju inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi albo mogących pogorszyć stan środowiska oraz wymagań jakim powinny odpowiadać oceny oddziaływania na środowisko tych inwestycji,
- dla dróg pozostałych klas w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać oceny oddziaływania na środowisko inwestycji nie zaliczonych do inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska albo mogących pogorszyć stan środowiska, obiektów oraz robót zmieniających stosunki wodne.

Aby spełnić wymagania związane z dążeniem do zachowania równowagi środowiskowej w sąsiedztwie projektowanej i budowanej drogi (§ 176 ust. 1) należy w szczególności:

- stosować metody i sposoby projektowania drogi uwzględniające wymagania związane z ochroną środowiska oraz przewidywać zabezpieczenia konieczne dla zachowania cech środowiska w strefie oddziaływania drogi,
- do budowy i wyposażenia drogi używać materiałów i wyrobów nie powodujących przekroczenia dopuszczalnych norm stężeń substancji szkodliwych w środowisku,
- stosować sposoby budowy i technologię w jak najmniejszym stopniu obniżające wartości terenów przez które przebiega droga i nie powodujące podczas budowy dodatkowych, nieprzewidzianych w ocenie oddziaływań na środowisko oraz negatywnych wpływów na komponenty środowiska.

Urządzenia służące ochronie środowiska powinny być usytuowane w pasie drogowym (§ 176 ust. 2) nie tylko z uwzględnieniem przepisów związanych z ochroną środowiska i cech konstrukcyjnych samych urządzeń, ale także w zgodzie z warunkami wynikającymi z przepisów tj. przede wszystkim z ustawy o drogach publicznych oraz „Warunków technicznych”.

Dopuszczalne wartości obliczeniowych poziomów hałasu (§ 177) określono w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Stosowanie odpowiednich środków ochrony przed hałasem (§ 178 ust. 1) musi być poprzedzone oceną ich potencjalnej skuteczności z uwzględnieniem akustycznych cech proponowanych rozwiązań w konkretnej sytuacji terenowej (wpływ zagospodarowania, pokrycia i ukształtowania terenu w sąsiedztwie drogi).

Jeśli konieczność stosowania proponowanych (§ 178 ust. 2) środków chroniących przed wpływem hałasu drogowego budzi wątpliwości (w szczególności w przypadku wysokich kosztów ich realizacji), bądź też przewidywane przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu mają nastąpić w okresie eksploatacji drogi, proponowane rozwiązania mogą być weryfikowane po oddaniu drogi do ruchu (w fazie jej eksploatacji), w czasie określonym w ocenie oddziaływania na środowisko (monitorowanie poziomu hałasu).

W przypadku braku możliwości lub przy niecelowości stosowania ekranów (§179), w tym także ze względów ekonomicznych, (np. długi ekran chroniący pojedynczego użytkownika terenu przyległego do drogi), można proponować zastępczy środek ochrony akustycznej w postaci wymiany okien w budynkach na dźwiękoszczelne. Jest to ważne zwłaszcza w sytuacji, gdy najistotniejsza jest ochrona użytkownika znajdującego się wewnątrz

pomieszczeń (np. miejsca pracy, szkoły, szpitale, itd.). Wymagania ogólne i środki techniczne ochrony przed hałasem oraz dopuszczalne wartości poziomu dźwięku w pomieszczeniach określono w Polskich Normach dotyczących akustyki budowlanej.

W odniesieniu do projektowania urządzeń służących ochronie przeciw wibracjom (§180) należy stosować ogólne przepisy zawarte w rozporządzeniach dotyczących wykonywania ocen oddziaływania na środowisko oraz kryteria określone w Polskiej Normie.

Dopuszczalne stężenia substancji zanieczyszczających w powietrzu, o których mowa w §181 określono w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.

Pasy zieleni izolacyjnej stanowią podstawowy, a często jedyny możliwy do zastosowania środek ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez ruch drogowy (§182 ust.1). Ich skuteczność wymaga jednak stosowania dużych szerokości i związku z tym możliwości dysponowania terenem, o czym należy pamiętać określając szerokości pasa drogowego. Czasem jednak rolę zieleni izolacyjnej mogą spełniać jej pasy i skupiska usytuowane poza pasem drogowym, co należy uwzględnić przy projektowaniu drogi i opracowywaniu prognozy zanieczyszczeń.

Specyficznymi środkami ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami na terenach przyległych do drogi są tunele i przekrycia stosowane w sytuacjach wyjątkowych na podstawie indywidualnych projektów. Należy pamiętać przy tym, że o ile pasy zieleni izolacyjnej, stanowią naturalny filtr i przyczyniają się do poprawy stanu powietrza, o tyle sztuczne przegrody i izolacje powodują jedynie przemieszczania się zanieczyszczeń powietrza w inne obszary, jeśli nie stosuje się równoległe systemów wentylacyjnych wyposażonych w urządzenia wychwytyjące i neutralizujące te zanieczyszczenia.

Jeśli stosowanie urządzeń ochrony powietrza jest utrudnione (§182 ust. 2) np. ze względu na brak dostępności terenu na etapie projektowania i budowy lub ich proponowane parametry budzą wątpliwości ze względu na niepewność prognozy, a także wówczas jeśli przekroczenia dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń mają nastąpić w okresie eksploatacji drogi, proponowane rozwiązania mogą być weryfikowane po oddaniu drogi do ruchu (w fazie jej eksploatacji) w czasie określonym w ocenie oddziaływania na środowisko (monitorowanie wartości stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu).

Zasady prowadzenia gospodarki wodnej oraz ochrony wód przed zanieczyszczeniami, o których mowa w §183, określono w ustawie Prawo wodne. Normy określające dopuszczalne zanieczyszczenie wód opadowych i klasyfikację wód określono w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. Przepisy dotyczące warunków

odprowadzania wód opadowych do urządzeń kanalizacyjnych stanowiących mienie komunalne określono w Rozporządzeniu Rady Ministrów.

Lokalizację obszaru zasilania wód podziemnych (§ 184 ust.1) określa się na podstawie dostępnych materiałów źródłowych (mapy hydrogeologiczne) i ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zasady rejestracji i prowadzenia obserwacji ujęć wód podziemnych określono w Zarządzeniu Ministra Rolnictwa.

Zasady ustanawiania stref ochronnych źródeł i ujęć wody określono w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. Jeżeli prowadzenie trasy drogowej w strefie ujęć wody jest nieuniknione, należy stosować szczelne systemy odprowadzania wód z pasa drogowego poza strefę ujęcia.

Zagadnienia ochrony powierzchniowych utworów geologicznych są przedmiotem ustawy prawo geologiczne i górnicze, ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, oraz Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad ochrony powierzchni ziemi.

Ustalenia §184 ust.2 dotyczą etapu budowy drogi. Potencjalne możliwości powstawania określonych zanieczyszczeń wód powierzchniowych i gruntowych i metody ich uniknięcia na tym etapie powinny być określone w ocenie oddziaływania na środowisko i uwzględnione w projekcie organizacji robót.

Podobnie jak dla wód podziemnych, całokształt zagadnień związanych z gospodarką wodami powierzchniowymi (§ 185 ust. 1) określa ustawa Prawo wodne.

Prognozowane poziomy zanieczyszczenia wód, o których mowa w § 185 ust. 2, powodowane spływami z pasa drogowego nie powinny przekraczać wartości określonych w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. Poziomy te określa się w miejscu ujścia wód z pasa drogowego do odbiornika. Jeśli te poziomy przekraczają wartości dopuszczalne dla klasy czystości wód odbiornika, niezbędne jest stosowanie urządzeń oczyszczających.

Jeśli prognozowane poziomy zanieczyszczeń wód odprowadzanych z pasa drogowego w okresie po oddaniu drogi do eksploatacji przekraczają wartości dopuszczalne (§ 185 ust. 3) lub też wtedy gdy prognoza jest niepewna urządzenia oczyszczania wód mogą być wprowadzone w fazie eksploatacji drogi na podstawie ustaleń wynikających z wyników monitorowania tych poziomów, a także etapowej realizacji budowy tych urządzeń. Warunki etapowania rozwiązań i monitorowania poziomów zanieczyszczeń powinny być określone w ocenie oddziaływania na środowisko.

Wybór sposobu odwodnienia drogi (§ 185 ust. 4) powinien być dokonywany z uwzględnieniem warunków miejscowych. W terenie odkrytym należy preferować powierzchniowe, otwarte systemy odwodnienia i uwzględniać oczyszczające właściwości gruntu i jego pokrycia (np. retencyjne rowy trawiaste). Zamknięte (kryte) systemy odwodnienia powinny być projektowane wyjątkowo, m.in. na terenach intensywnej zabudowy, w rejonach ujęć wód podziemnych i powierzchniowych, a więc tam, gdzie nie mogą być wykorzystywane oczyszczające właściwości gruntu i jego pokrycia w pasie drogowym. Stosowanie zamkniętych systemów odwodnienia powoduje kumulowanie się zanieczyszczeń w rejonie odbiornika, co ma istotne znaczenie dla technicznych i ekonomicznych warunków budowy urządzeń oczyszczających wody odprowadzane z pasa drogowego.

Podstawowe ustalenia dotyczące ochrony przyrody, krajobrazu i gruntów rolnych i leśnych (§ 186) są zawarte w ustawie o ochronie przyrody, w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz w ustawie o ochronie i kształtowaniu środowiska. W szczególności należy (o ile pozwalają na to warunki miejscowe) unikać usytuowania drogi:

- na obszarach istniejących i projektowanych parków krajobrazowych, parków wiejskich i ogrodów zabytkowych,
- z naruszeniem stanowisk dokumentacyjnych przyrody, miejsc lęgowych ptaków chronionych oraz istniejących i projektowanych pomników przyrody,
- na obszarach otulin istniejących i projektowanych parków narodowych i rezerwatów przyrody,
- na obszarach chronionego krajobrazu i zlewni chronionych,
- w strefach ochrony uzdrowiskowej,
- na obszarach użytków ekologicznych, lasów ochronnych i ekosystemów chronionych,
- na obszarach szczególnie cennych pod względem gospodarki rolnej,
- na obszarach użytków leśnych o dużej wartości a w szczególności pełniących funkcję ochronne, o dobrym stanie zdrowotnym, o istotnej wartości dla gospodarki leśnej, stanowiących ostoję zwierzyny i o dużych wartościach siedliskowych.

Powyższe ograniczenia nie dotyczą projektowania i budowy dróg przeznaczonych do udostępnienia i obsługi wymienionych terenów.

Stosowanie środków ochrony przyrody, krajobrazów oraz gruntów rolnych i leśnych (§ 187) powinno być poparte uzasadnieniami wynikającymi z oceny oddziaływania na środowisko, ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i odpowiednich uzgodnień. Zakres tych uzgodnień niekiedy może wykraczać poza ogólnie obowiązujące standardy i obejmować np. organizacje ekologiczne (pozarządowe), organizacje społeczności

lokalnej i stowarzyszenia, np. koła łowieckie. Zakres takich uzgodnień powinien być określony w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Stosując środki ograniczające zagrożenia wynikające z negatywnego wpływu drogi na przyrodę, krajobraz, grunty rolne i leśne (§ 188 ust. 1.) należy brać pod uwagę ich specyfikę i szczególne uwarunkowania towarzyszące ich wprowadzeniu. Praktycznie oznacza to, że każdy taki środek musi być projektowany indywidualnie pod kątem pełnionych funkcji, których łączenie często jest trudne bądź niemożliwe, i tak np. przejazdy pod drogą (czy też wiadukty nad nią) pełniące funkcję gospodarczą nie spełniają wymogów obiektów służących przejściu zwierząt dziko żyjących, a np. przepusty dla drobniejszej zwierzyny nie muszą służyć odwodnieniu drogi. Określenie lokalizacji i właściwych parametrów omawianych obiektów w dużej mierze stanowi zadanie bardziej dla autora oceny oddziaływania na środowisko niż projektanta drogi.

Na podstawie § 188 ust. 2 dopuszcza się etapowe wprowadzanie środków ochrony przyrody, krajobrazu oraz gruntów rolnych i leśnych, o ile pozwalają na to uwarunkowania związane z budową drogi (tj. ich wprowadzenie jest możliwe w trakcie eksploatacji). Stosowanie tych środków powinno być poparte monitorowaniem potwierdzającym celowość ich wprowadzenia. Zasady prowadzenia monitorowania pod kątem ochrony elementów przyrody, krajobrazu i gruntów powinny być określone w ocenie oddziaływania na środowisko.

Podstawowe ustalenia dotyczące zasad ochrony środowiska kulturowego (§ 189) są zawarte w ustawie o ochronie dóbr kultury oraz w ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym. W szczególności droga i urządzenia z nią związane powinny być projektowane z uwzględnieniem ochrony:

- założeń miejskich oraz zabudowy o charakterze historycznym,
- innych niż wymienione powyżej pojedynczych zabytków i zespołów zabytkowych,
- projektów architektonicznych,
- obiektów archeologicznych o szczególnej wartości wpisanych do rejestru konserwatorskiego,
- cmentarzysk i obiektów sakralnych,
- założeń parkowych oraz parków etnograficzno - przyrodniczych,
- terenów o szczególnej wartości, tworzących krajobraz kulturowy.

Powyższe ograniczenia nie dotyczą projektowania i budowy dróg przeznaczonych do udostępniania i obsługi wymienionych terenów i obiektów.

Drogę należy projektować z uwzględnieniem jej wpływu na powiązania kulturowe w obszarze jej oddziaływania i rozdzielania wspólnot ludzkich.

Środki ochrony dóbr kultury (§ 190) powinny być projektowane indywidualnie, na podstawie wskazań oceny oddziaływania na środowiska (dla autostrad na podstawie wskazań oceny oddziaływania autostrady na środowisko kulturowe).

Na podstawie zapisów § 191, przy projektowaniu drogi należy przewidywać dostosowanie jej przebiegu do charakteru obszaru nie tylko przez jej wkomponowanie w teren i dostosowanie do istniejących warunków, ale także przez zaprojektowanie otaczających drogę terenów zieleni w granicach lokalizacji inwestycji.

Adaptacja istniejącej zieleni powinna być przeprowadzona na podstawie specjalistycznego projektu obejmującego gospodarkę zasobami zieleni w granicach inwestycji. W przypadku konieczności usuwania drzew i krzewów należy postępować zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o ochronie i kształtowaniu środowiska, uzyskując zgodę na wycinkę w niezbędnym zakresie ustalonym w projekcie.

O ile warunki miejscowe na to pozwalają, warunek przeznaczania 10% powierzchni pasa drogowego pod zielen, o którym mowa w § 192, powinien być uwzględniony w fazie przygotowania materiałów do wydania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (dla autostrad płatnych - decyzji o ustaleniu lokalizacji autostrady).

Projekt zagospodarowania terenów zieleni w otoczeniu drogi powinien stanowić odrębną dokumentację branżową sporządzoną z uwzględnieniem uwarunkowań wynikających zarówno z oceny oddziaływania na środowisko, jak i analiz powiązań zieleni z innymi komponentami środowiska (§ 193). Opracowany projekt zagospodarowania terenów zieleni wymaga szczegółowego sprawdzenia pod kątem bezpieczeństwa ruchu (pola widoczności na skrzyżowaniach, prowadzenie optyczne).

Usytuowanie elementów zagospodarowania terenów zieleni, o których mowa w § 194, powinno być zgodne z „Warunkami technicznymi” oraz z ustawą o drogach publicznych.

9.4. STREFY PRZEKSZTAŁCEN:

9.4.1. DOLESIENIA – *oznaczone poziomymi liniami zielonymi (ustalenia jak dla „terenów leśnych”)*, wyznaczono przy istniejącym kompleksie Lasów Janowskich oraz przy małych kompleksach lasów w północnej części gminy.

Wyklucza się z zalesiania obszary pod liniami elektroenergetycznymi w pasach:

- dla linii 110 kV – 20 m (po 10 m w obie strony od osi linii),
- dla SN – 11 m (po 5,5 m w obie strony od osi linii).

9.4.2. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENÍ I REHABILITACJI – oznaczone linią niebieską i literą „R”.

Obszary wymagające rekultywacji i rehabilitacji wyznaczono przy nieczynnych wyrobiskach zdegradowanych odkrywkową eksploatacją surowców naturalnych.

9.5. TERENY GOSPODARKI WODNEJ, ŚCIEKOWEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.

9.5.1. OBSZARY PROPONOWANE DO OBJĘCIA ZBIOROWYM SYSTEMEM KANALIZACJI – oznaczone kolorem czarnym: literami „Sg” i linią przerywaną.

Tym systemem proponuje się objąć w pierwszej kolejności wsie: Kocudza I i II, Dzwola, Branew Ordynacka, Branew Szlachecka, Branewka Krzemień I i II

9.5.2. OBSZARY PROPONOWANE DO OBJĘCIA INDYWIDUALNYM SYSTEMEM KANALIZACJI – oznaczone kolorem czarnym: literami „Si” i linią przerywaną.

Indywidualnymi systemami należy objąć pozostałe miejscowości na terenie gminy.

Uwagi ogólne do pkt. „A” i „B”:

W oparciu o program kanalizacji gminy należy sukcesywnie rozbudowywać system zbiorowej kanalizacji w oparciu o techniczne rozwiązania systemowe: grawitacyjne, ciśnieniowe i podciśnieniowe oraz opracować program organizacji stref uciążliwości wokół oczyszczalni i sposób ich zagospodarowania.

9.5.3. LINIE ENERGETYCZNE ZE STREFĄ OCHRONNĄ – oznaczone kolorem czerwonym: linia energetyczna – linią ciągłą, strefa uciążliwości – linią przerywaną.

Realizacja inwestycji winna być poza strefą ochronną linii elektroenergetycznych, zapewniających nie przekraczanie wielkości pola magnetycznego tj. odległości od skrajnych elementów budynków i linii, dla linii o napięciu znamionowym: 110 kV – 14,45 m, 220 kV – 26,0 m, 400 kV – 33,0 m i 750 kV – 65,0 m. Szczegółowy zakres tych stref określa:

– Zarządzenie Ministra Górnictwa i Energetyki z dn. 28 stycznia 1985 r. – w sprawie szczególnych wytycznych projektowania i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych w zakresie ochrony ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pola elektromagnetycznego – Monitor Polski Nr 3 z 1985 r.,

– Rozporządzenie Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 28 marca 1972 r. – w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu robót budowlano-montażowych i rozbiórkowych – Dz. U. Nr 13z 1972 r.

W strefie uciążliwości należy wykluczyć inwestycje kubaturowe.

Wyklucza się z zalesiania obszary pod liniami elektroenergetycznymi w pasach:

- dla linii 110 kV – 20 m (po 10 m w obie strony od osi linii),
- dla SN – 11 m (po 5,5, m w obie strony od osi linii).

9.5.4. STACJE REDUKCYJNE (ENERGETYCZNE): oznaczone czerwonymi kółkami.

9.5.5. WODOCIĄGI: oznaczone kolorem niebieskim:

– istniejące – linią przerywaną, projektowane – linią punktową.

Aktualnie 7 miejscowości w gminie jest włączonych w system zbiorowych wodociągów.

Za celowe uznaje się:

- opracowanie stref ochronnych wokół ujęć wody pitnej i sposób ich zagospodarowania,
- uwzględnienie ewentualnych połączeń wodociągowych (uzupełniających) z sąsiednimi gminami.

9.5.6. UJĘCIE WODY – oznaczone kolorem niebieskim: literami „WZ”.

Na planszy zaznaczono ujęcia wody dla potrzeb wodociągu: w miejscowości Kocudza I i Kocudza Górna. Planowana jest budowa nowego ujęcia wody w Krzemieniu.

Za celowe uznaje się opracowanie stref ochronnych wokół ujęć wody oraz podanie sposobu ich zagospodarowania.

9.5.7. ISTNIEJĄCY GAZOCIĄG: oznaczony przerywaną żółtą linią.

W środkowej części gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia (Zaklików – Janów Lubelski – Frampol – Biłgoraj).

Za celowe uznaje się gazyfikację gminy i wykorzystanie gazu jako ekologicznego źródła energii. Dla nowo projektowanych gazociągów rozdzielczej sieci gazowej należy uwzględnić strefę kontrolowaną o szer. 1 m w obszarze wyznaczonym po obu stronach osi gazociągu.

9.6. CIĄGI TURYSTYCZNO – KRAJOZNAWCZE:

9.6.1. ROWEROWY – oznaczone literami „TR” i linią przerywaną jasno zieloną.

Trasę rowerową na terenie gminy Dzwola proponuje się wyznaczyć w PK Lasy Janowskie, przy rezerwacie przyrody Szklarnia i Lasy Janowskie do Kocudzy III.

9.6.2. PIESZY – oznaczone literami „TP” i linią przerywaną fioletową.

Trasę pieszą proponuje się wyznaczyć w Lasach Janowskich przy rezerwacie Lasy Janowskie, doliną rzeki Branew i przy rezerwacie Szklarnia.

9.6.3. NARCIARSKI – oznaczonej literami „TN” i linią zieloną.

Trasę narciarską wyznaczono przy rezerwacie Szklarnia, przy Porytowym Wzgórzu i na południe od projektowanego rezerwatu Błota Rakowskie.

9.6.4. KULIGOWY – oznaczonej literami „TK” i linią przerywaną czerwoną.

Trasę kuligową wyznaczono w południowej części PK Lasy Janowskie.

9.7. OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO.

9.7.1. REZERWATY PRZYRODY ISTNIEJĄCE – oznaczone niebieskimi i różowymi kółkami z kreską I PROJEKTOWANE – oznaczone różowymi kółkami z krzyżykiem.

Rezerwaty istniejące – „Kacze Błota”, „Lasy Janowskie” i „Szklarnia” oraz rezerwat projektowany „Błota Rakowskie” znajdują się w południowej części gminy na terenie Parku Krajobrazowego „Lasy Janowskie”.

9.7.2. PARK KRAJOBRAZOWY „LASY JANOWSKIE” / OBSZAR CHRONIONY W SIECI NATURA 2000 Z OSTOJAMI PRZYRODY CORINE - oznaczony granatowymi strzałkami znajduje się w południowej części gminy. Ustalenia zawarte są w rozdziale V – Środowisko przyrodnicze, pkt 2.1.1.

9.7.3. STREFA OCHRONNA PARKU KRAJOBRAZOWEGO „LASY JANOWSKIE”- oznaczony czerwonymi trójkątami znajduje się w południowej części gminy. Ustalenia zawarte są w rozdziale V – Środowisko przyrodnicze, pkt 2.1.1.

9.7.4. ECUNET - PL - obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym (34 M - Obszar Lasów Janowskich) – pokrywa się ze strefą PK „Lasy Janowskie”.

Obszar Lasów Janowskich o powierzchni 725 km² obejmuje zachodnią część wielkiego kompleksu leśnego, ciągnącego się od doliny Wisły aż do granicy państwa (środkowe i wschodnie jego części weszły w skład obszarów Roztoczańskiego i Południoworoztoczańskiego). Otwarcie terenu na zachód, duża liczba siedlisk wilgotnych i bagiennych oraz duże powierzchnie starych stawów powodują, że mimo położenia daleko na wschód występują tu liczne gatunki i zbiorowiska suboceaniczne. Dominujące tu bory sosnowe reprezentowane są głównie przez zespół środkowoeuropejski, zespół subkontynentalny występuje rzadko, w specjalnych położeniach. Stwierdzono też na wyspowym stanowisku ubogą buczynę, a we florze – np. przygielki brunatnej i wąkroty zwyczajnej. Występują tu również zbiorowiska wyżynno-podgórskie, a także – subborealne. Liczne są torfowiska niskie i przejściowe. Lasy są dobrze zachowane. W sumie stwierdzono tu 8 zespołów lasów liściastych, 8 zespołów borowych, bogatą roślinność wodną na starych stawach, liczne zbiorowiska szuwarowe i turzycowiskowe, torfowiska niskie, torfowiska dolinkowe, torfowiska przejściowe i wysokie, a także lokalnie niżowe psiary, śródładowe wrzosowiska i kserotermiczne murawy napiaskowe. Obszar jest terenem występowania modliszki, występują tu również 2 inne rzadkie gatunki z Orthoptera, 4 dość rzadkie gatunki chrząszczy, 2 bardzo rzadkie w Europie motyle, 2 reliktowe gatunki mrówek mają swoje stanowiska w Polsce tylko w tym obszarze.

Wielkie kompleksy starych stawów powodują, że występuje tu wiele rzadkich gatunków ptaków. Stwierdzono tu występowanie 5 gatunków roślin zagrożonych w Europie, 4 gatunków w Polsce ginących, 20 gatunków zagrożonych w skali kraju, 2 gatunków rzadkich oraz co najmniej 13 innych ważnych gatunków (m.in. reliktowych, na krańcach zasięgu lub rzadkich w regionie). Znajduje się tu 1 ostoja ptaków o randze międzynarodowej.

9.7.4.1. Koncepcje EECONET.

Kraje Wspólnoty Europejskiej, podejmując kolejne działania zmierzające do integracji współpracy w dziedzinie ochrony przyrody, wystąpiły z inicjatywą utworzenia Europejskiej Sieci Ekologicznej (EECONET, European Ecological Network). EECONET jest pomysły jako sieć obszarów, których walory stanowią o dziedzictwie przyrodniczym Europy. Obszary te są powiązane przestrzennie i funkcjonalnie oraz objęte różnymi formami ochrony przyrody, wzajemnie się uzupełniającymi.

W ramach programu EECONET wprowadzono wymóg utworzenia systemu administrowania siecią, który odpowiadałby za wdrożenie koncepcji EECONET do polityki poszczególnych krajów w dziedzinie ochrony przyrody i zagospodarowania przestrzennego. Koncepcja EECONET jest więc próbą integracji w jeden system przestrzenny i organizacyjny różnych krajowych systemów ochrony przyrody i międzynarodowych obiektów wyróżnionych na mocy Konwencji Bałkańskiej i Konwencji Berneńskiej, programu MaB itp.

Tworzeniu EECONET towarzyszyła zasada, że ogólne cele i struktura sieci są ustalane w skali Europy. Zróżnicowanie przyrodnicze kontynentu będzie jednak wyrażone w kontekście krajowych i regionalnych systemów ochrony przyrody.

EECONET tworzy hierarchiczną strukturę opartą na europejskiej strategii ochrony przyrody oraz na strategiach krajowych, regionalnych i lokalnych.

9.7.4.2. Założenia koncepcji EECONET.

Cel utworzenia sieci EECONET.

Utworzenie EECONET pozwoli na:

- ukształtowanie spójnej przestrzennie struktury sieci obszarów najmniej przekształconych pod względem przyrodniczym, które jednocześnie będą odzwierciedlać specyfikę zróżnicowania przyrody Europy;
- lepszą ochronę gatunków i siedlisk, którym z racji zagrożenia wyginięciem przypisano szczególne znaczenie w Europie;
- ułatwienie rozpowszechniania się migracji gatunków na naszym kontynencie przez zachowanie obszarów stanowiących drogi migracji zwierząt, co jest ważne dla ochrony różnorodności genetycznej i dla przetrwania wielu populacji;
- sformułowanie wspólnej dla Europy strategii ochrony najmniej przekształconych ekosystemów i krajobrazów, mającej także na celu skuteczne przeciwdziałanie w przyszłości procesom zanikania gatunków z europejskich zasobów zwierząt i roślin;
- opracowanie wspólnej dla całego obszaru Europy mapy sieci ekologicznej, co ukáže walory przyrodnicze kontynentu i unaoczní zakres odpowiedzialności za ich stabilne trwanie, przypadającej zarówno na poszczególne kraje, jak i całą Wspólnotę Europejską.

9.7.4.3. Struktura sieci EECONET.

a) **Obszary węzłowe** (biocentra, strefy buforowe) – jednostka ponadekosystemalna, wyróżniająca się z otoczenia bogactwem ekosystemów:

- o charakterze zbliżonym do naturalnego,
- seminaturalnych,

- antropogenicznych, ekstensywnie użytkowanych, bogatych w gatunki roślin i zwierząt specyficzne dla tradycyjnych agrocenoz.

b) Korytarze ekologiczne – struktury przestrzenne – oznaczone niebieskimi strzałkami, które umożliwiają rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi oraz terenami przylegającymi do nich.

Korytarze ekologiczne mogą mieć różną postać:

- ciągłych form liniowych wyraźnie wyodrębniających się wśród terenów otaczających pod względem struktury przyrodniczej, o znacznie mniejszej intensywności użytkowania i gospodarowania,
- obszarów układających się w pasma łączące poszczególne obszary węzłowe i wskazujące na główne kierunki ich połączeń,
- korytarzy typu „stepiping stones”, które nie mają ciągłości strukturalnej, ale zachowują ciągłość funkcjonalną, np. ostoje ptaków wędrownych.

Zaleca się opracowanie specjalistycznej dokumentacji obwałowań terenów zalewowych z uwzględnieniem wartości przyrodniczych.

c) Obszary wymagające unaturalnienia – występują jako uzupełnienia zasadniczych elementów sieci (obszarów węzłowych i korytarzy ekologicznych). Mogą to być obszary zdegradowane w wyniku skażenia środowiska przyrodniczego i intensywnych form użytkowania, ale z zachowanymi cechami siedliska, co daje szansę na odtworzenie poprzedniego układu, np. osuszanie torfowiska, odlesione zbocza regla dolnego. Zaliczono do nich także obszary, których walory mogą być przywrócone przez stosowanie proekologicznych form gospodarowania, np. lasy gospodarcze, i intensywnie użytkowane agrocenozy.

9.7.5. ROZTOCZAŃSKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU – oznaczony linią ciągłą z trójkątami w kolorze niebieskim znajduje się w północnej części gminy i obejmuje sołectwa Branew Ordynacka i Branew Szlachecka.

9.7.6. POMNIKI PRZYRODY – oznaczone czerwonym trójkątem:

Ochronie podlegają drzewa uznane za pomniki przyrody znajdujące się we Flisach, Dzwoli, Kocudzy III i Krzemieniu I, Władysławowie, w Partyzanckim Parku Pamięci Narodowej i na Porytowym Wzgórzu.

Wprowadza się następujące zakazy:

- wycinania, niszczenia lub uszkodzenia drzew,
- zrywania pączków, kwiatów, owoców i liści oraz obcinania gałęzi,

- nacinania, rycia napisów i innych znaków,
- umieszczania tablic, znaków, ogłoszeń i napisów nie związanych z jego ochroną,
- zanieczyszczania terenu oraz wzniesienia ognia w pobliżu obiektu,
- podkopywania drzew i naruszania w jakikolwiek sposób terenu, na którym znajduje się obiekt.

9.7.7. ŹRÓDŁA POMNIKOWE – oznaczone czerwonym kołem:

Ochronie podlegają źródła uznane za pomniki przyrody znajdujące się w Dzwoli i Branwi.

9.7.8. UŻYTKI EKOLOGICZNE.

Użytki ekologiczne są to najczęściej śródleśne bagna.

W stosunku do obszarów uznanych za użytki ekologiczne wprowadza się następujące zakazy:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym,
- uszkodzenia i zanieczyszczania gleby,
- wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów oraz innych nieczystości,
- zaśmiecania obiektu i terenu wokół niego,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody,
- likwidacja małych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
- lokalizacji budownictwa letniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- budowy budynków, budowli, obiektów małej architektury mogących mieć negatywny wpływ na obiekt chroniony bądź spowodować degradację krajobrazu.

9.7.9. ZIELONY PIERŚCIEN WOKÓŁ MIASTA JANÓW LUBELSKI.

Strefa ta obejmuje tereny przylegające do terenów miasta Janów Lubelski – grunty wsi Zofianka Dolna i Krzemień jako strefa ochronna terenów podmiejskich.

9.7.10. OBSZARY ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ WYŁĄCZONE Z ZABUDOWY – oznaczone kreskami ukośnymi w kolorze kremowym i różowym.

Przestrzeń rolnicza gminy – stosownie do ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z 3 lutego 1995 r. – została zdefiniowana w „Obszarach rolniczych” niniejszych ustaleń.

Wyznacza się obszary o znanym areale obejmujące bonitację gleb od II (2-go kompleksu pszennego dobrego) – IV b (5-go kompleksu żytniego słabego), na których ogranicza się max. inwestycje, celem wykorzystania ich w max. stopniu na produkcję rolniczą. Istniejącą na tych terenach zabudowę należy adaptować z możliwością jej przebudowy lub rozbudowy w ekonomicznie uzasadnionych przypadkach.

9.7.11. KORYTARZE EKOLOGICZNE WZDŁUŻ RZEK I POTOKÓW – oznaczone niebieskimi strzałkami.

Zaleca się w wyznaczonych terenach opracowanie inwentaryzacji przyrodniczej, a następnie opracowanie specjalistycznej dokumentacji.

9.7.12. STREFA OCHRONY WARUNKÓW SIEDLISKOWYCH LASÓW – oznaczona pionowymi zielonymi liniami.

Strefy te wyznaczono na północ od kompleksu Lasów Janowskich. Zaleca się opracowanie przyrodniczej dokumentacji granicy polno – leśnej przy wszystkich lasach.

9.7.13. TERENY ZALEWOWE – oznaczone rombówką szrafurą w kolorze fioletowym.

Tereny te znajdują się głównie między Krzemieniem i Gwizdowem – ogólnie stwierdza się, że dolina Branwi stanowi potencjalne zagrożenie powodziowe.

Zaleca się opracowanie specjalistycznej dokumentacji, w której zostałyby określone zasady uregulowania brzegów rzeki, obwałowania przy uwzględnieniu zasad ochrony flory i fauny.

9.7.14. STREFA ŚCISŁEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ – oznaczona czerwonymi kropkami.

Strefa ta obejmuje najwartościowsze obiekty zabytkowe gminy, wyróżniające się stanem zachowania – zespół kościoła w Branwi oraz cmentarz partyzancki zwany „Porytowe Wzgórze” położony w lesie obok wsi Flisy.

W strefie tej postulatory konserwatorskie mają pierwszeństwo nad innymi.

W strefie tej:

należy zachować istniejące obiekty o cechach zabytkowych: obiekty architektury, układy zieleni, układy wodne, sieć dróg, zarówno pod względem ich przebiegu jak i przekroju, z zachowaniem dawnych linii rozgraniczających, linii i wysokości zabudowy.

Winna być ona objęta planem rewaloryzacji.

Wszelka działalność w obrębie strefy wymaga pisemnej zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W strefie tej:

- należy zachować sieć istniejących ulic, zarówno pod względem ich przebiegu jak i przekroju, z zachowaniem dawnych linii rozgraniczających, linii i wysokości zabudowy,
- obowiązuje zakaz wytyczania nowych ulic poza ich historycznym układem,
- obowiązują obecne gabaryty wysokościowe, I i 1/2 kondygnacji - kompozycja elewacji z bezwzględny podkreśleniem osi kompozycyjnych /pionowych i poziomych/,
- obowiązuje zakaz wprowadzania obiektów wielkowymiarowych, istniejące winny ulec przeprojektowaniu w zakresie bryły i elewacji,
- obowiązuje zakaz, zabudowy placów,
- nowe obiekty muszą nawiązywać – sytuacją – skalą - bryłą i artykulacją elewacji - do zabudowy zabytkowej,
- obowiązuje funkcja mieszkaniowa połączona z usługami i handlem,
- wszelka działalność urbanistyczna i architektoniczna w obrębie strefy wymaga pisemnej zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

9.7.15. STREFA POŚREDNIEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ – oznaczona linią przerywaną w kolorze oliwkowym.

Strefa ta obejmuje obiekty ujęte w ewidencji dóbr kultury gminy Dzwola w rozdziale IX pkt. 2.

Wszelkie zamierzenia dotyczące zagospodarowania tej strefy należy konsultować z WO SOZ na etapie koncepcji.

9.7.16. STREFA OCHRONY WIDOKOWEJ – oznaczona czerwonymi strzałkami.

Strefą tą należy objąć widok na tereny objęte ochroną konserwatorską, a w szczególności na obiekty wpisane do rejestru zabytków. Wszelkie działania inwestycyjne i prace projektowe w tej strefie muszą być konsultowane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na etapie koncepcji.

9.7.16. STREFA OBSERWACJI ARCHEOLOGICZNEJ – oznaczona rombówką szrafurą w kolorze czerwonym i bordowym.

Strefą tą objęto obszary występowania stanowisk archeologicznych. Na obszarach tych oraz wokół, każda działalność musi być prowadzona za pisemną zgodą WKZ.

Na pozostałych obszarach nie przewiduje się wyłączeń spod zabudowy obszarów potencjalnej eksploracji archeologicznej. Proponuje się jedynie rozszerzenie rozpoznania

archeologicznego na tereny, gdzie mogą się znajdować relikty pierwotnych faz osadniczych.

9.8. ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ NIE WYKAZANEJ NA „RYSUNKU STUDIUM”.

Gospodarka ciepła.

Należy rozważyć możliwość budowy centralnej gminnej kotłowni w Dzwoli, opartej na czynnikach energetycznych ekologicznych (olej, gaz) lub przy wykorzystaniu lokalnych źródeł energetycznych.

Linie telekomunikacyjne.

Głównym operatorem telekomunikacyjnym jest Telekomunikacja Polska S.A.

Planuje się usprawnienie łączy telefonicznych przez:

- przebudowę istniejących central telefonicznych łączności przewodowej,
- wprowadzenie łączności komórkowej analogowej oraz cyfrowej,
- rozbudowę sieci telekomunikacyjnej przez realizację kabli telefonicznych doziemnych na terenach zainwestowanych.

10. UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ROZWOJU GMINY NA TLE POWIĄZAŃ Z REGIONEM.

Rozwój przestrzenno-gospodarczy gminy jest pewnym ogniwem w układzie regionu i kraju. Uwarunkowania ekologiczno-przyrodnicze oraz system infrastruktury technicznej należy rozpatrywać w nawiązaniu do programu rozwoju sąsiednich gmin i całego regionu.

10.1. UWARUNKOWANIA EKOLOGICZNO-PRZYRODNICZE.

- Ochrona zasobów przyrodniczych w nawiązaniu do obszarów sąsiednich gmin: Janów Lubelski, Biłgoraj.

10.2. UWARUNKOWANIA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I GOSPODARKI ODPADAMI.

1. Założenia programowe takich przedsięwzięć inwestycyjnych jak:
 - gminna kanalizacja sanitarna i oczyszczalnia ścieków,
 - budowa w perspektywie międzygminnego wysypiska śmieciwinny uwzględniać tereny sąsiednich gmin – celem uzyskania korzystnych rozwiązań ekonomiczno – technicznych.
2. Gazyfikacja gminy w oparciu o założenia regionalno – krajowe.

3. Energia elektryczna – w oparciu o program Zakładu Energetycznego w Rzeszowie.
4. Budowa sieci telefonicznej – w oparciu o program operatorów telekomunikacyjnych oraz wprowadzenie nowych technologii.
5. Należy ustalić lokalizację wspólnego wysypiska śmieci dla zespołu gmin oraz opracowanie programu gospodarki odpadami.

10.3. UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE KOMUNIKACJI.

Przez teren gminy przebiegają drogi (których zarządy mają swoje siedziby poza terenem gminy):

- krajowa: nr 74 – Sulejów – Żarnów – Ruda Maleniecka – Kielce – Łagów – Opatów – Ożarów – Annopol – Kraśnik – Janów Lubelski – Frampol – Gorajec – Szczebrzeszyn – Zamość – Hrubieszów – Zosin – Granica Państwa,
- powiatowe: Janów Lubelski – Biłgoraj, Wolica – Branew, Krzemień – Goraj, Dzwola – Goraj, Krzemień – Flisy, Szklarnia – Flisy, od dr. kraj. Nr 74 – Władysławów, Jarocin – Władysławów, Dzwola – Kocudza II, Dzwola – Zdzisławice, Zofianka Górna – Zofianka Dolna.

Ponadto drogi gminne winny być realizowane z uwzględnieniem przyległych terenów sąsiednich gmin.

XI. INSTRUMENTALIZACJA KIERUNKÓW ROZWOJU GMINY, ZADANIA, OGRANICZENIA

1. Działalność ekonomiczno – gospodarcza:

Zadania:

- współpraca w ramach Międzygminnego Związku Komunalnego w celu pozyskania dotacji na większe przedsięwzięcia inwestycyjne z programu PHARE, SAPARD, AR i MR, Banku Światowego,
- tworzenie spółek prawa handlowego i innych podmiotów gospodarczych z udziałem kapitałowym,
- współpraca z mediami (prasą, radiem i telewizją) w przekazywaniu informacji o możliwościach rozwojowych gminy,
- współpraca z Biurem Promocji Województwa Lubelską Izbą Rolniczą, WODR, itp.,
- wymiana misji handlowych i innych form kontaktów z regionem i zagranicą,
- współpraca z partnerami zagranicznymi tzw. gminy bliźniacze,
- pozyskiwanie dotacji z budżetu państwa,
- wykorzystanie możliwości funduszy pomocowych, np.:
 - Fundusz Współpracy – Program „Agrolinia 2000”,
 - Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa –FAPA,
 - Fundacji Wspomagania Wsi,
 - Fundacji – Europejskiej Fundusz Rozwoju Wsi Polski – Counterpart Fund,
 - Fundacji Rolniczej,
- wykorzystanie pozabudżetowych funduszy celowych, np.:
 - Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
 - Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
 - Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych.

2. Ochrona zdrowia.

Zadania:

- pozyskanie odpowiedniej liczby lekarzy ze specjalizacją i pielęgniarek,
- modernizacji i odpowiednie wyposażenie budynków służby zdrowia,
- szerzenie oświaty medycznej wśród społeczeństwa gminy,

3. Polityka społeczna.

Zadania:

- wykorzystanie środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i innych funduszy pozabudżetowych.

Ograniczenia:

- brak ustalonych zasad przepływu informacji o dotacjach.

4. Edukacja.

Zadania:

- pozyskiwanie funduszy dla wysokokwalifikowanych kadr nauczycielskich,
- stworzenie dobrych warunków lokalowych i zapewnienie właściwego zaplecza naukowo – technicznego,
- prowadzenie współpracy z Wydziałem Edukacji Urzędu Marszałkowskiego i nadrzędnymi jednostkami oświaty i szkołami wyższymi i średnimi,
- dostosowanie programu nauczania do potrzeb rynku pracy.

Ograniczenia:

- niskie płace w oświacie,

5. Kultura.

- współpraca z WKZ w zakresie ochrony dóbr kultury,
- pozyskiwanie środków budżetowych i pozabudżetowych na ochronę zabytków, działalności kultury,
- renowacje istniejących zespołów zabytkowych,

Konflikty:

- sprzeczność interesów użytkowników – właścicieli zespołów zabytkowych celem ochrony wartości kulturowych,

Ograniczenia:

- brak funduszy na cele kultury,
- brak sponsoringu na cele kultury,

6. Turystyka

Zadania:

- współpraca ze stowarzyszeniami turystycznymi w kreowaniu i pomocy gminnych imprez kulturalnych, sportowych i turystycznych,
- współpraca z Ośrodkami Doradztwa Rolniczego w kreowaniu agroturystyki,

- szkolenie kadr turystycznych, we współpracy ze Służbą Ochrony Zabytków, parkami narodowymi i krajobrazowymi oraz samorządami powiatowymi w zakresie związanym z ochroną krajobrazu kulturowego,
- wykorzystanie istniejących warunków przyrodniczych na cele turystyczne,
- promocja gminy i jej walorów przyrodniczych,
- organizacja ośrodka jazdy konnej,
- budowa bazy noclegowo – hotelowej i gastronomicznej,
- zorganizowanie lokalnego centrum obsługi turystyki (popularyzowanie wiedzy ekologicznej).

Ograniczenia:

- brak funduszy samorządowych,
- brak zainteresowania inwestorów w inwestowaniu obiektów turystycznych na terenie gminy,
- brak tradycji turystycznych.

7. Sport.

Zadania:

- organizacja Gminnego Ośrodka Sportowego,
- edukacja w zakresie kultury fizycznej,
- pozyskiwanie dotacji na działalność z zakresu kultury fizycznej,
- stymulowanie powstawania stowarzyszeń kultury fizycznej i sportowej w ramach np.: spółek akcyjnych,
- współpraca z administracją rządową i samorządową organizacjami sportowymi w rozwoju kultury fizycznej,
- współpraca z mediami w popularyzacji kultury fizycznej.

Ograniczenia:

- brak zaplecza technicznego kultury fizycznej;
- brak funduszy i sponsoringu kultury fizycznej.

8. Rolnictwo, przemysł i infrastruktura techniczna.

Zadania:

- pełne wykorzystanie istniejących na terenie gminy zasobów ludzkich, kapitału i majątku trwałego w sposób zaspokajający potrzeby mieszkańców,
- stałe podnoszenie poziomu życia i wykształcenia ludności rolniczej i pozarolniczej,

- rozbudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury technicznej,
- podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy,
- wyznaczenie w planie przestrzennego zagospodarowania gminy terenów pod inwestycje ich uzbrojenia w media,
- wykorzystanie terenów korzystnych pod inwestycje gospodarcze, tworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem,
- rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego (szczególnie mięsno - owocowo-warzywnego),
- rozwój infrastruktury gminnej,
- utworzenie systemu promocji gminy i jej potencjału gospodarczego,
- przewidzieć wieloletnie ulgi podatkowe dla inwestorów rozpoczynających działalność gospodarczą i tworzących nowe miejsca pracy,
- rozpoznanie i wykorzystanie miejscowych kopalin jak piasek, żwir, itp. dla celów gospodarczych,
- opracowanie programów lokalnych i regionalnych budowy dróg i realizacji infrastruktury technicznej (woda, ścieki, gaz, telefony i energia elektryczna),
- współpraca z lubelską giełdą warzywną,
- pomoc w tworzeniu grup producentów,
- podniesienie konkurencyjności produktów lokalnych,
- produkcja biopaliw,
- pomoc w działaniach zmierzających do tworzenia marki producentów lokalnych.

Ograniczenia:

- brak klarownych przepisów odnośnie rentowności produkcji rolnej i przemysłowej,
- brak funduszy budżetowych na opracowanie specjalistyczne w ujęciu regionalnym i gminnym,
- brak możliwości uzyskania dodatkowych kwalifikacji przez rolników,
- brak zainteresowania inwestorów w inwestowaniu na terenie gminy,
- brak rozwiniętej infrastruktury, zwłaszcza sieci kanalizacyjnej,
- brak przepisów wykonawczych ułatwiających realizację infrastruktury technicznej w aspekcie własności terenów,
- brak większych zakładów przemysłowych na terenie gminy,
- przeważająca liczba małych obszarowo gospodarstw.

9. Ochrona środowiska.

Zadania:

- pozyskiwanie funduszy z budżetu państwa,
- wykorzystanie pozabudżetowych funduszy celowych, w szczególności Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- wykorzystanie środków pomocowych w szczególności pochodzących z UE – np. SAPARD, ISPA,
- rozszerzenie ochrony prawnej obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych i kulturowych.

Ograniczenia:

- brak dostatecznej informacji o możliwościach uzyskania funduszy,
- brak funduszy na rozwinięcie inwestycji poprawiających stan środowiska.

10. Drogi i komunikacja.

Zadania:

- stworzenie sprawnego i bezpiecznego systemu komunikacyjnego, zapewniającego wysoką dostępność do wszystkich obszarów województwa dla ludzi i przedsiębiorczości,
- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- poprawa stanu funkcjonowania i dostępności do sieci transportu publicznego,
- przebudowa istniejących dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych wg odpowiadającym im standardom technicznym,
- współpraca z podmiotami i agencjami ubezpieczeniowymi, środkami społecznego przekazu itp. na rzecz realizacji pozostających w ich kompetencji zadań, w tym poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- przestrzeganie prawidłowych zasad lokalizowania budynków i budowli w pobliżu dróg – dla ochrony głównych dróg przed niewłaściwym i nadmiernym zagospodarowaniem ich otoczenia,
- korzystanie z funduszy pomocowych programów PHARE, SAPARD I ISPA w rozbudowie infrastruktury komunikacyjnej,
- współpraca z zarządcami poszczególnych kategorii dróg,

Ograniczenia:

- brak funduszy na przebudowę dróg,

- brak dostatecznej informacji o zasadach korzystania z pomocy programów finansujących budowę dróg,
- brak aktów prawnych dających priorytety dla realizacji dróg.

11. Zagospodarowanie przestrzenne.

Zadania:

- opracowanie planów miejscowych w gminie,
- współpraca z programem wojewódzkim,
- prowadzenie działalności promocyjno – edukacyjnej,
- pozyskiwanie funduszy z budżetu państwa na opracowanie studialne i specjalistyczne również o zasięgu regionalnym.

Ograniczenia:

- brak przepisów wykonawczych umożliwiających pozyskanie funduszy z budżetu państwa na opracowania studialne w zakresie środowiska, infrastruktury technicznej i dziedzictwa kulturowego w ujęciu lokalnym i regionalnym.

12. Mienie samorządowe.

Zadania:

- gospodarowanie gminnymi nieruchomościami w formie:
 - sprzedaży lub zrzekania się,
 - oddawanie w trwały zarząd, wieczyste użytkowanie, najem lub dzierżawę,
 - użyczenie lub darowanie,
 - aporty do spółek, wyposażenie do tworzenia przedsiębiorstw,
 - darowizn, jako majątek do tworzonych fundacji.